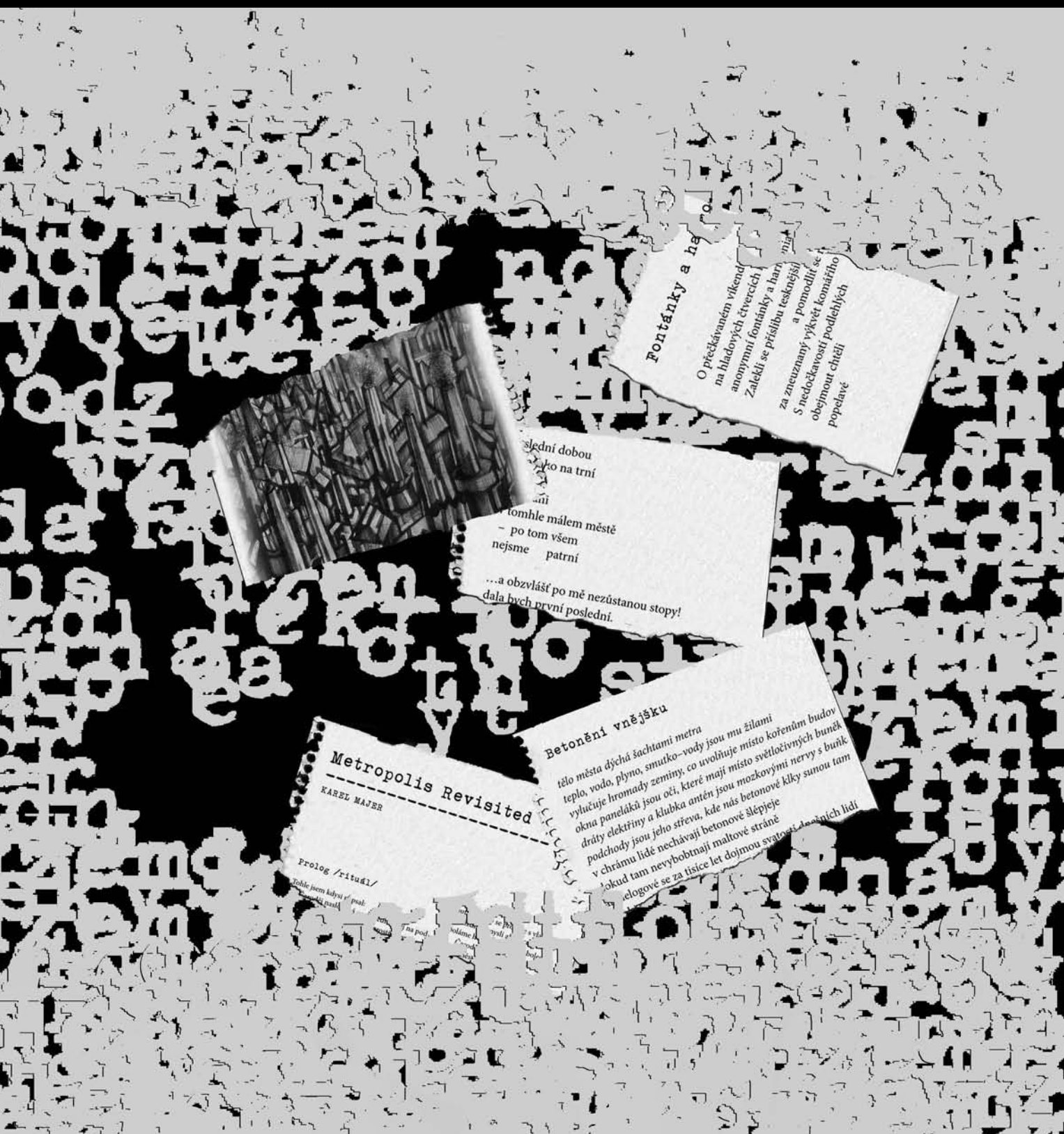

Partonyma

Východočeský literární čtvrtletník

Civilismus, industriál a poetika města

Východočeský literární čtvrtletník Partonyma je neprodejní. V tištěné podobě jej můžete nalézt ve vybraných knihovnách, literárních kavárnách a dalších centrech literární kultury po celých Východních Čechách a Vysočině.

V elektronické podobě je k dispozici na těchto adresách:

<http://klks.upce.cz/>

<http://www.spisovatelevc.cz/>

Sledujte také literárně-kulturní revue na facebooku:

www.facebook.com/Partonyma

Kontaktujte nás:

partonyma@seznam.cz

Obsah

KONTEMPLUM

Hančovy Události – město očima Skupiny 42	3
(Eliška Waageová)	
Město s pohledem upřeným do sebe	8
Město – Vytváření prostoru v literatuře a výtvarném umění. Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava, 2011.	
(Kateřina Malá)	

TEXTÁŽ

Na loktech chladly žárovky ulice	11
(Ondřej Hložek)	
Betonění	20
(Vojtěch Diatka)	
Hromobití očních víček	31
Výběr ze sbírky Vyhnanec s křídly (2008)	
(Lukáš Vavrečka)	
Zakalená óda na Ústí	37
Ze sbírky Lunoryty (2012)	
(Aleš Misař)	
Nepřítomnost	39
(Aneta Čamová)	
Kalibrace	45
(Tomáš Jireček)	
... jen podsadité ticho	49
(Lukáš Bína)	

Horký van divokého kovu	54
Výběr z připravované sbírky básní Varných konvic sten (Dr. Krejzyber)	
Čekání	56
(Antonín Hrdý)	
Metropolis Revisited	61
(Karel Majer)	
Dreamcatcher – Lapač snů	75
(Petr Kylián)	
Pohovor	86
(Petr Kylián)	
Polední pauza	88
(Petr Kylián)	
Čtyři hodiny	90
(Lubomír Macháček)	
KDO JE KDO?	97

Hančovy Události – město očima Skupiny 42

ELIŠKA WAAGEOVÁ

Město, civilizace a jejich poetika je typická pro Skupinu 42, ať už básníky, nebo výtvarníky. Básnický deník není jen věcí Jiřího Koláře, neméně zajímavé je i dílo Jana Hanče, poněkud zapomenutého autora celé Skupiny. Jan Hanč (1916–1963) patří mezi ty méně známé autory Skupiny 42, spolu s Jiřinou Haukovou zůstává ve stínu Jiří Koláře, Ivana Blatného či Josefa Kainara. Nebyl básníkem z povolání a za svého života se do vydávání příliš nehrnul: kromě Událostí (1948) vydal ještě například knihu věnovanou atletice (Sprinty, 1959) a v roce 1958 přeložil Minutové romány Petera Altenberga. Vlivy programové poetiky Skupiny 42 tak lze sledovat pouze na Událostech. Ty představují autora, který je nejbližší původnímu skupinovému východisku až programově stanovené poetiky celé skupiny. Pokud se o Skupině 42 říká, že jejím východiskem je město ve své syrovosti, jsou Hančovy Události typickým obrázkem tohoto nefiltrovaného vidění. Poetika města a každodenní obyčejnost je v nich přítomna od začátku do konce. Každý z básníků si vytvořil vlastní podobu města, kterou přeložil čtenáři. Hančova Praha je městem, které je na pokraji přelomu – to staré je střídáno moderním, ale v civilizační a architektonické statice je obojí přítomno vedle sebe. a toto prostředí formuje i lidské osudy.

Co jsou však Události přesně za knihu? Kniha není jednolitá a vyšla ve své úplnosti, jak ji známe dnes, až v roce 1995. z tohoto vydání budou pak vycházet všechny citované pasáže níže v textu. Většina textů nebyla do té doby nikdy publikována: jen malá část vyšla v roce 1948 v Umělecké besedě (básnická sbírka Události), další dílčí část v roce 1976 v samizdatové Edici Expedice a v roce 1984 v torontském Sixty-Eight Publishers. Události II a Sešity vyšly oficiálně až v roce 1991. Všechna vydání, i to nejnovější, vychází povětšinou z editorské práce Jana Lopatky. Hančův současník Lopatka k této knize poznamenal následující: „Zdánlivě nenápadné a neambiciózní ‚privátní‘ záznamy, úvahy, aktuality, vzpomínky apod. nabývají s odstupem času překvapující závažnosti a řadí se k tomu nejvýznamnějšímu, co vzniklo na rubu oficiální literatury padesátých let.“¹

V knize se prolínají verše se záznamy básnického deníku, kde přední místo zaujímá Praha a městský život, mezilidské vztahy a atletika a sport; v závěru knihy se vypravěč vrací ve vzpomínkách do dětství a do Hančovy rodné Plzně. Velká část deníkových záznamů pochází z posledních let autora života, kdy byl už velmi vážně nemocný. Ivo Harák hodnotí první vydání Událostí jako „útlý svazček básní a krátkých, metodou filmového

1 LOPATKA, J.: *Posudky*. Praha 2005, s. 70.

stříhu rytmizovaných próz,². Ve svém zatím posledním vydání z roku 1995 představují Události rozsáhlý básnický deník, který popisuje Hančův život prózou i verši. Pozorování pražského života se prolíná s filozofickými úvahami a s popisem vlastní nemoci a s každodenností, která je ve znamení práce, chodu domácnosti a láskou a milostným vzplanutím.

Jaký tedy vztah k městu Jan Hanč zaujímá? Město je pro Hanče zcela určujícím prostředím a téměř jediným, kde se jeho lyrický subjekt vyskytuje, kde se chodec prochází: a to ráno, ve dne, večer i v noci. Jeho městem je, jak již bylo řečeno, Praha, kde bulváry kontrastují s periferií, ale okrajové části a zapadlé špinavé ulice jsou pro lyrický subjekt, nebo chceme-li vypravěče, daleko přitažlivější než nablýskaná turistická lákadla. Toulá se Žižkovem, po Albertově, Smíchově i Modřanech, přechází od Vyšehradu k Nuslím a do Holešovic a Karlína, stoupá na Letnou i na Petřín, v centru pozornosti však zůstává Smíchov a Podolí. Pokud zabloudí za Prahu nebo do jejích nejokrajovějších částí, jakou je například Podbaba, je takováto procházka procházkou klidu a nerušeného rozjímání: „*Venku mrazivá noc – je to už za Prahou / zebe zde víc a také se více mlčí.*“³ Tam již městský shon nedosáhne. Obrazy vyvolané pohledem na Prahu pak vkládá svému lyrickému já do úst a nechává ho na viděné reagovat. Čtenář znalý Prahy se může vydat na cestu spolu s ním – lze přesně lokalizovat jednotlivá zastavení při procházce. Praha je zde jasně pojmenovaná, nejedná se tedy o město absolutizované s obecnou platností na všechna města. Důležité jsou právě konkrétní problémy vycházející z vnitřního uspořádání. Stejně přesně je definována i denní doba a roční období, ve kterém se vše odehrává, které ovlivňuje chování lidí, jejich nálady, pocity a postoje a ve kterém město vždy

získává specifickou a vždy jinou atmosféru. Zpravodajskou přesnost by měl čtenář u Skupiny 42 očekávat. Události jsou deníkem ve své syrovosti, i když jsou psány básnickým jazykem. Chybí zde Kolářovská stylizace a pozicování do samostatných příběhů – u Hanče se nestřídá lyrický subjekt jednotlivých básní, respektive próz, je to vždy tatáž osoba, tentýž úhel pohledu. Lyrický subjekt pokaždé, když se toulá městem, vstřebává kouzlo jeho ulic, kterým je uhranut, jak sám přiznává, již od dětství. Nepopírá, že se toto okouzlení s postupem času mění – v dětství jej spíš lákala rušná křižovatka na Andělu, v pokročilejším věku toto kouzlo nalézá v liduprázdných postranních uličkách. Nechává do sebe vstupovat veškeré pocity a unášet se myšlenkami – proto se raději vydává na procházku sám než se společníkem či společnicí. Nejednou konstatuje, že víc než nablýskané bulváry a turistické památky jej okouzluje špinavé žižkovské ulice:

„Současně jsem si uvědomoval, proč jsem se cítil vždy nesmírně stísněn při procházkách s některou dívkou. Žádná z nich by se nešla procházet při procházkách po Žižkově, byla by bláznem, bloudit nejohybnější pražskou čtvrtí a civět na baráky, mající blíž vězení nebo donucovací pracovně nežli k normálnímu lidskému obydlí. Ke mně však zde hovoří každá ulice, každá výloha, každá tvář, ba každá cihla, a naplňuje mou duši tisíci otázkami, které si nemohu z celou závažností položit nikde jinde nežli zde.“⁴

Stejně jako špínu Žižkova upřednostňuje železniční most před Pražským hradem – most vnímá jako životně nepostradatelný, kdežto Pražský hrad jen jako turistické lákadlo, jeho čas i význam již pominul: „Nevzhledný a ukoptěný železniční most

2 HARÁK, I.: Jan Hanč (Je-li poezie zbytečná...). In týž: *Nepopulární literatura*. Ústí n. Labem 1999, s. 48.

3 HANČ, J.: *Události*. Praha 1995, s. 24.

4 Tamtéž, s. 197.

je mi stokrát milejší, protože má svůj život, oprávnění, atmosféru.“⁵ Celkově je Hanč Prahou okouzlen, uchvácen a píše: „Praha je zázrak, stejně jako Paříž, Řím nebo Londýn či Moskva, ale ten zázrak je třeba objevit, nikoliv si jej nechat nalít do hlavy nebo spolknout jej v nezáživné formě všech poučovatelů.“⁶

Součástí Sešitů s poezií je básnický cyklus nazvaný *Moje Praha*. Jan Hanč tu v krátkých básnických skladbách konfrontuje minulost s přítomností, vzpomíná dávnou podobu ulic a náměstí a lidi, co tudy procházeli. Je to historie různě vzdálená, ale dokáže změnit aktuální vnímání místa v přítomnosti. Lyrický subjekt zde také hledá současnou atmosféru ulic, ať už se toulá večerními ulicemi, po nábřeží či po parku. Ulice jsou plné dění, lyrický subjekt v roli pozorovatele zachycuje náhodně zaslechnuté útržky rozhovorů, kdy podobně jako Jiří Kolář vytváří koláž z fragmentů jednotlivých událostí, kdy pracuje s anonymitou, kterou periferie nabízí. Život tu nejednou začíná se soumrakem, kdy se lidé vracejí z práce domů a dostávají se ke svému domácímu způsobu života v bytech s pavlačemi, ve svých činžácích, kde jsou uzavřeni ve svých bytech a v každém z bytů se děje něco jiného. Místo velkých dějin se pozorovatel zajímá o prostou každodennost, a to i ty nejvšednější události a potřeby člověka jako je jídlo, spánek, vyměšování či všední domácí činnosti – úklid, šití, vaření. Pozornosti neuniknou ani nápisy na záchodech a záchod samotný. Nebrání se ani veřejnému prostoru a pohybuje se v kavárnách, vinárnách a hospodách či zahradních restauracích, prochází krámy a pasáže. Stejně jako ruchem centra prochází kolem pustých dvorů, zahrad, temných kásemat a jatek, kolem opuštěných rozpadajících se pražských domů. Hodně času tráví kolem řeky –

ať je to nábřeží nebo veřejná plovárna. Jedna z postav či činnost je ve středu zájmu, ale neustále je rušena děním okolo, které sem zasahuje svými zvuky a pachy. Převažujícím motivem, který do veršů vstupuje svým zvukem, je projíždějící vlak.

V Hančově městě žijí lidé bez velké budoucnosti a snů o ní, jsou to prostí lidé, bezejmenní, kteří se zde střídají, jak přišli, tak odcházejí, ale jejich odchod a příchod nikterak nenaruší poněkud ospalý život předměstí a jeho hospůdek. Lidé se mění, město zůstává a stále si zachovává svou neprozkoumanou část. Hanč si plně uvědomuje jistou odcizenost, která panuje na tomto území:

Pastorale na foukací harmoniku
Šedá klenba jaká nádherná
a výčepy před soumrakem
ve čtvrtích na pokraji města
kde to pranic nepáchne elegancí
jsme cizinci i rodáky zároveň⁷

Se situováním básní a deníku na periferii města i života souvisí i otázka, co je to vlastně událost. Pro člověka žijícího na periferii, který nepatří k elitě, může být splněným snem i koupě vysavače prachu, na který šetřil pět let (báseň *Poledne*, *Sešity s poezií*). Událostí se může stát i věc či činnost daleko běžnější a každodenní, kterou si většina lidí ani neuvědomuje: „Pro toho, kdo nebyl několik dní na straně, je událostí, když se vyprázdní, a každému to s jaro myslí vypravuje.“⁸ Hančovy Události lze nazvat oslavou všedního dne, který ovšem může přinášet, a také přináší, starosti. Hančova každodennost je deziluzivní a depoetizovaná. Člověk musí žít a přežívat, skutečnost člověka utváří a určuje jeho chování a morální hodnoty. Lidé doby na pozorovatele a jeho prostřednictvím i na

5 HANČ, J.: *Události*. Praha 1995, s. 253.

6 Tamtéž, s. 324.

7 Tamtéž, s. 81.

8 Tamtéž, s. 276.

čtenáře působí jako pokrytci, kteří se zavírají do svých pokojů, bytů, žijí v zajetí televize a konzumní zábavy. Člověk se sám sobě odcizil. Ve městě žije masa bezejmenných lidí, kteří mají své obyčejné starosti – koupit jídlo, pracovat; den jim plyne ve věčném koloběhu toho samého. Člověk je jedincem žijícím mezi jinými lidmi, proto nesmí zapomínat na mezilidské vztahy a náležité chování, nutnost s druhými vycházet a na dodržování jistých společenských pravidel. Stále má ale možnost ztratit se v davu a vychutnat si „poezii“ společné jízdy v tramvaji, která dává možnost ke hře se spolucestujícími či příležitost zachytit náhodně vyslechnuté dialogy. „Hanč realizoval program Skupiny a s mimořádnou důsledností jednak pro šťastnou shodu se svým založením, ale také proto, že v jeho sbírce bylo nejméně básnické potence, která by program osobitě rozvinula. Důležitou roli ve směřování Skupiny hrálo úsilí o neliterátství.“⁹, shrnuje Hančovo básnické působení Přemysl Blažíček, když rekapituluje tvorbu Skupiny jako celku.

Jan Hanč spolu s Jiřím Kolářem zvolili formu deníku, která jim víc umožňuje pracovat s fragmenty a koláží. Jednotlivé záznamy není potřeba propojovat, jednotlivým prvkem bude vždy plynoucí čas, prostředí a postava lyrického subjektu-vypravěče. Hančovy deníky jsou na rozdíl od těch Kolářových osobnější. Víc se věnuje záznamu vlastních prožitků, jež jsou poznamenány vlekou Hančovou chorobou. Jiný pohled na svět mu též dává i jeho neumělecké civilní zaměstnání, zatímco Kolář velkou část zápisků věnuje reflexi uměleckých děl, se kterými přišel do styku – ať literárními nebo výtvarnými. Hanč před čtenářem otvírá svoji lidskou duši a hledá u něj pochopení a souznění.

Poetika Skupiny 42 se nese ve znamení všedně žité každodennosti, prozaizace verše, běžně mluvené řeči a celkové depoetizace básnického vyjádření. Právě k tomu Skupinu přivedla snaha

zachytit svět v jeho pravdivosti a úplnosti. Svět je vykreslen jako místo přeplněné dějem, který je zachycen pomocí drobných epických obrazů. u příběhu chybí jakékoliv uvedení do děje, pointa rovněž není cítěna jako nezbytná nutnost. Zkratka a spojování fragmentů událostí a dialogů kreslí svět v jeho časové rovině. Vše, co se děje v jednom okamžiku, je zachyceno na jednom místě v rozsahu několika veršů, přičemž ale není zapomenuto na detail.

Depoetizace verše však neznamená opuštění básnických obrazů a vyjádření. Metafora a přirovnání umožňuje jednotlivým básníkům pracovat se zobecněním a s přenesením konkrétní události do absolutní platnosti, když kritizují lidskou masovost a pokřivení současného světa. Ve svých básních si všímají i nejbanálnější obyčejnosti, nepohrdají jí. Pozornost věnovaná běžným úkolům jim dává možnost objevit v nich nové, netušené souvislosti. Ve většině docházejí k závěru, že se člověk stává věcí, která je vydána na milost a nemilost městu a civilizaci, civilizačnímu vývoji. Město formovalo novou tvář člověka. Odevšad mizí romantické vytržení, přírodní lyrika a do centra básnickovy pozornosti se dostává člověk a jeho člověčenství, když se začíná odcizovat své lidské podstatě. Je básníkem nabádán k tomu, aby si stále uvědomoval své lidské okolí. To je ilustrováno na plejádě mezilidských vztahů, ze kterých do popředí vystupuje staV manželský, respektive partnerský a milenecký, a to nejen ve vyhocených okamžicích vztahu, ale i v každodenním soužití. Město je přelidněno, lidé se nastěhovali do činžovních domů, kde žijí vedle sebe a míjejí se. Každý byt, každá rodina prožívá svá vnitřní dramata, která jsou ale všude stejná. Člověk není kolektiv, ale jedinec, avšak i tak je masou, kdy je s ostatními lidmi spojen prostředím, ve kterém žije.

Jan Hanč je celoživotně uvázan k Praze, i když se jedná o rodáka z Plzně. Jeho tvorba není nikterak

9 BLAŽÍČEK, P.: Skupina 42 – nové směřování poezie. In *týž: Kritika a interpretace*. Praha 2002, s. 117.

rozsáhlá. Ve svém básnickém deníku, v *Událostech*, se představuje jako člověk, který je připoután k městu a ohromen kouzlem jeho periferie. Ve městě nachází všechno, co potřebuje k životu. V jeho díle, stejně jako v díle Ivana Blatného, se objevuje motiv městského chodce. Lyrický subjekt tráví čas tím, že prochází ulicemi a bedlivě pozoruje, co se kolem něho děje a tyto podněty zaznamenává a vytváří z nich koláž všedního dne. Hančův chodec vychází víc z prostředí, budov a lidí, které potkává. Chodec u Blatného vše vnímá s větší

melancholií a nechává se jí prostupovat. Oba konfrontují viděný svět se svým nitrem, nechají se městem vyprovokovat k úvahám. s Jiřím Kolářem Hanče spojuje forma básnického deníku – i když nejsou *Události* tolik básnické jako *Roky ve dnech* a *Dny v rocích*, plně se jim vyrovnávají. Jan Hanč vytváří před čtenářem strhující fresku tepajícího města, které jako by na první pohled postrádalo veškerou poetiku – ta se nachází pod povrchem velkoměstského shonu a tam ji má také čtenář hledat.

LITERATURA:

HANČ, J.: *Události*. Praha 1995.

LOPATKA, J.: Deníkové dílo Jana Hanče. In týž: *Šifra lidské existence*. s. 417–425. Praha 1995.

LOPATKA, J.: *Posudky*. Praha 2005.

HARÁK, I.: Jan Hanč (Je-li poezie zbytečná...). In týž: *Nepopulární literatura*. Ústí n. Labem 1999.

BLAŽÍČEK, P.: Skupina 42 – nové směřování poezie. In týž: *Kritika a interpretace*. Praha 2002.

Město s pohledem upřeným do sebe

Město – Vytváření prostoru v literatuře a výtvarném umění. Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. Ostrava, 2011.

KATEŘINA MALÁ

Publikace *Město – Vytváření prostoru v literatuře a výtvarném umění*, kterou vydala Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, je knižním výstupem z loňského stejnojmenného sympozia. v samotném prologu-rozcestníku knihy je přehledně načrtnuta nejednoduchá tematika, její široké rozpětí a skrytá zákoutí. Dle Jana Malury, jednoho z editorů, jsou ve sborníku akcentovány reflexe, jež nebývají běžnou součástí diskuzí k tomuto tématu: například konstruovanost městského prostoru, podněty čerpající z kulturní antropologie či kulturní a společenská podmíněnost reprezentace prostoru. Pomocí přehledného dělení do tří tematických celků se čtenáři dostane vhledu do historického vývoje utváření prostoru a jeho následného vnímání. Dále má čtenář možnost nahlédnout do literárních děl z mezioborového hlediska výtvarně-vizuálního umění.

Teoretický blok otevírá stať Alice Jedličkové o teoretických východiscích přístupu k prostoru z úhlu naratologického. Jedličková hovoří o technologické poetice, tvořené na základě typologií konstruování fikčního prostoru s prostupností verbálního kódu do výtvarného umění nebo filmu.

Ve statích Richarda Změlíka a Petra Komendy je, i přes rozdílné přístupy autorů, čtenářsky identifikovatelná provázanost s tartuskou školou, která se zabývala „čtením města“ jako textu. Konkrétně se jednalo o teorii čtení Petrohradu pocházející od Vladimira Nikolajeviče Toporova: zkoumání souborů literárních textů z petrohradského prostředí, jeho atmosféry a tamějších událostí. Dále také o intertextový prvek v dílech určitého autorského okruhu, a tím i vznik společného paradigmatu. Sledovány byly společné znaky, jakými jsou kompozice textu, ustálená spojení slov, frekvence lexika apod.

Umístění této teoretické části na začátek knihy má zajisté svou logiku, ale čtenář může být zaskočen jejím těžkopádným akademickým stylem, který komplikuje čtenářovu cestu k porozumění obsahu textů. Ačkoliv autoři dané problematice nepochybně hluboce rozumí, zůstává otázkou, zda by nebylo vhodnější vyjít vstříc čtenářově porozumění, a je-li tento „krystalický akademismus“ v tomto druhu publikací nezbytný. Nahlíží-li autor na dané téma z mýtického či spíše duchovního hlediska, jako právě Komenda, je zřejmé, že jazyk sdělení

bude jiný než u textů z oblasti naratologie nebo sémiotiky (textů Alice Jedličkové a Richarda Změlíka). Avšak Petr Komenda ve svém příspěvku onen most mezi abstraktními myšlenkami, transcendentí a sdělnou obrazností dokázal umně překročit, přestože i v práci nalezneme přesah k odkazům sémiotickým a hojně citace z děl Christiana Norberga-Schultze a Mircea Eliadeho.

Další tematický blok věnovaný historické reprezentaci města otevírá Jan Malura a soustředí se na zobrazování městského prostoru v raném novověku s přesahy do kulturní a sociální historie. Sémiotický přístup autor upozaďuje. Dle jeho mínění tento přístup podceňuje vliv vnějších zásahů historie. Další práce Lucie Storchové míří k raně novověkým cestopisům a Martin Tomášek připomíná naturalistické obrazy města v díle Karla Matěje Čapka-Choda.

Následující blok příspěvků pod názvem Vytváření městského prostoru začíná textem Erika Gilka, který popisuje prostorovou modelaci maloměsta v literatuře prostřednictvím životních rituálů jeho obyvatel. Tematizuje stereotypnost cyklického času na maloměstě s pomocí ukázek literárních textů z období od konce 19. století do současnosti. Ritualizace dle něj probíhá skrze běh času. Město tomuto uzavřenému kruhu poskytuje „prostor pro čas“. Vytváření obřadnosti pak vychází z prázdnoty nitra. Maloměstské postavy žijí plochý život, ve kterém se čas pohybuje, autorovými slovy, povlovně jako hustá lepkavá tekutina. V případě této obřadnosti jde pouze o vytváření obrazu sebe samého bez hlubšího rozměru, s absencí transcendentální dimenze. Psýché postav se pak stává odrazem tohoto životního prostoru. Na druhou stranu: Není to životní prostor, co utváří psychické a psychologické nastavení obyvatel maloměsta?

V dalších studiích se Jakub Česka zaměřuje na literární topografii města a Izabela Mroczek na proměny městského prostoru v díle Jana Balabána, zejména na jeho vnímání atmosféry města jako paralely k náladě postavy v onom městě žijící;

obecně tedy oba autoři soustřeďují na význam toposu při utváření charakterů literárních postav.

Poslední část sborníku tvoří příspěvky spjaté názvem Vizuální a kulturní kontext. S vizuální kulturou středověku v kontextu středověké mentality a zbožnosti nás seznamuje Daniela Rywíková. Akcentuje fakt, že středověké myšlení nelze vnímat ostře dualisticky – hranice nejsou tak ostré, jak je vnímá zrak dnešního čtenáře, a toto se týká i vnímání prostoru. Autorka poutavým způsobem popisuje uzavřenost / otevřenost / známost / neznámost prostoru v rámci středověké architektury a výtvarných vyobrazení.

Martin Strakoš čtenáře provádí problematikou prostoru skrze optiku architektury. Hovoří o urbánním prostoru jako o reprezentaci revolučních představ – o způsobu uspořádání společnosti, o řešení výstavby nových měst, společně s odpověďmi na sociální otázky. Zaměřuje se na tři období: meziválečnou avantgardu a její utopické představy o socialistické architektuře a životě. Dále na její, tehdy ještě entusiastickou, transformaci do podoby poválečného „kolektivního bydlení“ (funkcionalistické architektury). A konečně na poslední období – období reálného socialismu v té nejrealističtější formě od 50. let 20. století, kdy vrcholil jeho střet s původním avantgardním modernismem.

Pokud se čtenář dostal až k poslední kapitole, čeká jej text pojímající intuitivní způsob prezentace prostoru města prostřednictvím psychogeografické zkušenosti. Text klade důraz na detailní zkušenosti pohybu prostorem a vlastní tvůrčí aktivitu, v tomto případě skupiny studentů vedené autorkou Joannou Derdowskou.

V závěrečném shrnutí editora Jana Malury je čtenář upozorněn na skutečnost, že závěry studií jsou ještě rozšířeny o diskuzi, která probíhala na sympoziu. Malura shrnuje opakované teze, že „literatura městský prostor nepopisuje, ale především vytváří“, či připomíná opakovaně vyslovanou nedůvěru v sémiotický přístup a problematizuje

koncept „textu města“ (tartuské školy), jež sám editor pokládá za ahistorický. Malura také v závěru prozrazuje „zákulisní informace“ ze sympozia, a to spojnice textů, které čtenář přímo v knize nemá šanci nalézt. Těmi jsou do knihy nezaznamenané komentáře k diskusním příspěvkům, které se však

poté promítly do konceptu knihy jako celku během editorské práce.

Pokud Vás existence této publikace zaujala a potěšila, dle slov editora se chystá další symposium, tentokrát věnované krajině a jejímu prostoru.

Na loktech chladly žárovky ulice

ONDŘEJ HLOŽEK

Nebe nad městem

Trčí vzhůru.
Kostelů věže
do oblak z prachu.
Zlaté bány v nedohlednu.
Mezi vyraženými příčkami
plotů kdosi choulí se
do sněhu
a po rozmoklé břěčce
vlekou se těžké nohy dne.
Nebe je v rozkladu.
Mrtvý je čas,
zakysl jako víno na patře.
Sbírá se vítr
a nese černou vůni jara.

Ostrava

Venku bezčasí
odstáté,
jak pěna v desítce.
Děcka, valte spat!
Nad Svinovskými mosty
kouří se odevšad.

V mezidobí

Na loktech chladly
žárovky ulice
a stíny obcházely tiše,
hrály si s pomalou chůzí.
Nechtělo se ti ještě domů,
ještě chvíli bys vdechovala
černý dým noci.

Zima za městem

Getsemanskou zahradou
pustě tlí vlčí krev.
Za městy ukrytá
křehká křídla světla.
A Jidáš tiše vchází do veřejí,
až u srdce nás bolí.
Tiše oněměl
větrem zpěv,
svár času klouže
po posteli.

Scházím dni

Jsem jenom tichým vykročením,
potupnou fanfárou v krvi poválené
modři.

Jsem skleněným dřevem,
vyrostlým z břicha světla.

I beze mne v palácích se stmívá,
za okny řve Boží úsvit.

A najednou scházím dni,

když přichází

– dusným svíráním –

v cizích domech mé cizí jméno a spí.

Znáte mou touhu.

Svým Městem jsem.

U hradeb

Mlčení větví poblíž cest,
holé ticho vyprášených mezí.
Čas jako zmuchlaná vlajka.
Nevlaje a není náš.
Jen vranám nepřekáží.

Domů

V kuchyni teplo.
Skřípavé ticho nevyvařených hrnců.
Strachy vkrádají se
mlčky do domů.
Jako dravci.
A venku v kalužích
bují to deštěm.

Pár vteřin po soumraku

proběhnou pod okny
tlustá ženská chodidla.
Podpatek vykrádá z dlažby
ticho ulice.
V tom chvatném pohybu
zalitým potem
odevšad civí zámlky.
Čas je nakloněn
a to docela stačí.

(Janě)

fotografie
Filip Stráček

Městem to těsní

Pobodává vdovskýmá očima.
Zas říjen
o chlad chlastu
štěpí se
v listopad.

(Davidu Bátorovi)

V těkotu srdce klapot kol
A kolem tikot.
Tlukot. Hluk,
co zalamuje, syčí.
Krátko si to
klikatými stíny
a naše tichá místa
jen vypálené jsou
samoty.

(Petru Uvírovi)

K nebi se ve zmizelých střeších
ukroutí flétny kouře.
Na ulici tělo vedle těla,
píjáci karbolu.
Pažemi jako pápeřím proutěných křesel
nanášíš na ně černou.
Venku je hůř.

Betonění

VOJTĚCH DIATKA

1. Betonění

Betonění vnějšku

*tělo města dýchá šachtami metra
 teplo, vodo, plyno, smutko–vody jsou mu žilami
 vylučuje hromady zeminy, co uvolňuje místo kořenům budov
 okna paneláků jsou oči, které mají místo světločivných buněk oka lidská
 dráty elektriny a klubka antén jsou mozkovými nervy s buňkami myšlení
 podchody jsou jeho střeva, kde nás betonové klky sunou tam a zase zpět
 v chrámu lidé nechávají betonové šlépěje
 dokud tam nevybobtnají maltové stráně
 archeologové se za tisíce let dojmou svatostí dnešních lidí
 až objeví sochy světců zalité v šedém jantaru
 město od sebe po dálnicích utíká a zase se k sobě navrácí
 cestou parkem mi asfalt vrůstá do chodidel
 větvoví betonem prokvítá
 šedá šedší nudy korunuje duhu
 krtci dole se dusí, od nádechu je dělí poklopy zbavené barev
 světlo je palimpsest sedřený betonem
 země má pít vodu a slunce
 namísto toho polyká betonové andělíčky
 zbyli už jen betonpravci, protože hvězdy vidět není a ptáci sem nelétají
 oni soudí budoucnost z vnitřností baráků, paneláků a nudodrapů, jež vyhřezly do popelnic
 a přitom se jim na třesavé ruce snáší kapky čerstvé malty z oblačných míchaček
 vysoké budovy se nejen drápou na mraky
 ale dokonce i ukusují z viditelného nebe*

maniakální měňavá hmota s kovovou páteří
 pokoutně se vkrádající do dveří

Zbetonění lidské formičky

chmýří babího léta je prachem cementu
 na rtech sráží se ta pachuť a polibkem vzniknou dvě míchačky
 plicní sklípky jsou skladišťátky stavebnin
 vzlíná po nás jak po pijácích až k šedé kůře, se kterou si rozumí
 živočich nemůže číchat, protože má nos ucpaný betonem
 ručky batolat jsou šedé a proč ne?
 vždyť se ušpinily o dělohu, kde embrya nebyla na houbách, ale na trsech šedavých polypovců
 a proč ne? když ejakulát je už v chámovodu obohacen cementem
 když krvácíme smutněním i ranou
 teče beton
 bílé krvinky nestačí ho žrát
 padneme-li, ihned z krvácejících ran raší krovy našich betonových hrobů
homo sapiens sapiens vztyčil památník betonu
a přerodil se v homo betonis betonis
přeskočiv fázi homo betonis
lidstvo vkročilo do doby betonové
potom co do pórů a ozubených koleček evoluce
ukápnul beton

maniakální měňavá hmota s kovovou páteří
 pokoutně se vkrádající do dveří
 našich bláznivin, mlaskotů a životů
 vytrhá stovky morálních špuntů

fotografie
Lukáš Vavrečka

Zabetonění e-mentálna

maltový hřebec naskočil na klisnu fantazii
 a zbetoněl ji zevnitř
 šedé neutrum se vloudilo do nálad
 lana, kterými se vážeme k sobě, kornatí betonem
 jeho tuny nehybnosti mažou naše kilogramy pohybu
betonová srdce paneláků a mrakodrapů
jsou jako měsíce, které přílivem betonového moře smývají břehy našich snů
neozávěžené pískem, ale štěrkem
tato srdce panelákům vyskočí až do krku každé jaro
když navrátivší se vlaštovky shazují bomby, co bouchají zelení pod jejich okny
 pavouk cupitající hrudním košem snová betonová vlákýnka, jimiž škrtí srdce, která ždíme do
 sucha

maniakální měňavá hmota s kovovou páteří
 pokoutně se vkrádající do dveří
 našich bláznivín, mlaskotů a životů
 vytrhá stovky morálních špuntů
 s frenetickou devalvací lidskosti jsou jak dva milenci
 každý atom takové hmoty je navlečený na růženci

Odbetonění

*přitom stačí jednou navštívit Rodinovu vilu
 a vidět, jak z neživiny tahá vlásečnice tepající životem
 prací svých rukou ji pokrývá výbuchy životnění
 ona se tak stýká s realitou, až to na jejich pomezí srší
 jeho sochy utekly po svých tak daleko od kamene
 a coby kamenem dohodil k člověku, k živočichovi se dvěma nozdrami
 do nichž se vejdou dva vesmíry
 chci svět obtesávaný stovkami novodobých Rodinů
 kteří by pokrývali ten beton venku tepotem
 co by... kteří budou potírat sériové betonové krajíce duhovou pomazánkou
 co rozdrť na padrt' ten zvnitřnělý beton aspoň v sobě
 Rodinů recyklujících paneláky v sochy
 z primitivního paneláku s kamenným srdcem se stane mudrc, kterému to myslí
 chci svět okupovaný Rodiny rodičími děti růžové masem
 co vypustí pavouky, kteří usnovají pavučinové houpací sítě pro srdce v hrudních koších
 co svépomocí pomoci ztuhlé boubelaté chlapečky, co čůrají vodu do kašen
 a tak zvítězí vrtění života nad nicnedělnámím šutrů
 co vyloupnou úhelné kameny z kleneb zkostnatělých ideologií
 a co nás vyvorají z přediva předmětenstva, abychom na to nové koukali jako vyvorané myši
 z lůn jejich rukou musí proudit vesmíry fantasmagorií*

*každé ráno se musí zvracet a vyvrhovat odpadky zevnitř
 po tom, co jsi od sebe utekl sterilně suchou nohou po asfaltovo-betonových vysutých mostech
 vrac' se spodem po hlíně krokem laskavě ubahněným
 až se pořežeš, musí stříkat krev*

**maniakální měňavá hmota s kovovou páteří
 pokoutně se vkrádající do dveří
 našich bláznivin, mlaskotů a životů
 vytrhá stovky morálních špuntů
 s frenetickou devalvací lidskosti jsou jak dva milenci
 každý atom takové hmoty je navlečený na růženci
 řada jejích jmen začíná – světlolap, veršobijec, betodlak, obyčejárna, lidobol, radostžerný, tíhonoš,
 hlínošlap, velkonudíř**

2. Nebožtík anděl

Kráčel jsem věčnonočními sněhy po odehraném Shakespearovi
a potkal anděla.
Jak se ti daří, anděli?
Padá na tebe žluté světlo z pouličních lamp, jako bys měl žloutenku...
Prsty měl zabořené do mramoru
zabořeného do lidského nebožtíka pod ním.
Mramor byl nebožtík urvaný od skály jako od života.

Nejsi ty, anděli, taky nebožtík?
Běloba pohřbená pod šedavým prachem od kameníků,
svržený jak Lucifer bez možnosti kout pikle?
Jak snášíš holuby, co mávají křídly nad tvou hlavou?

Za pár let mu pod očima trčely krápníky.
Asi ronil slzy kadencí měsíční
a beton zkrápenatěl.

Pak ho zbořili.
Vyrvali mu prsty z mramoru a křídla ze vzduchu a on se pohnul.

Poprvé a naposledy se vznesl, když ho jeřáb nakládal na korbu vejtrasky.

3. O sršící Samotě

Samoto upovídaná, přeplněná, moje.

V kalužích dialogů, trialogů, tetralogů a vícelogů, kde snadno dosáhneš dna, lidé zaplňují svými mluvidly vrakoviště slov.

Oproti tomu ticho rozejmuté naším rozjímáním je něžnou apokalypsou všeho rušivého a zůstává jen dunění kladiv fantazie, které kují z pěny snů pikelnaté drobtý krásna.

ilustrace
Filip Buryán

4. Creó ergo sum

věty jsou rozrolované svitky nádhery
 semeno sídlí v nejdůležitějším slově
 z něj rostou další po kmeni papíru a břechtanovitě listnatí celou cestu na její začátek a konec
 slova jsou koncentrované fantasmagorie myšlenek konzervované v písmu
 písmena jsou stavební kameny podobné kostičkám na Rubikově kostce, samy nejsou nic, spolu
 estetický hlavolam
 oslňují, když se správně složí

toť i báseň i odborný text
 obojí napsané na zdech chrámu češtiny

chci být tam, kde to prská a srší
 mými lanýži nechť jsou choroše vyrostlé na kráse
 moje mitochondrie, okusujte uranové tyče fantazie a krmte energií celý organismus
 Worde, krvácej mnoha vlnovkami pod neologismy

a ne tam, kde se to pitvá skalpely tisíce břitkých učených slov
 udělavše cestu k jádru ztrácejíce esenci...

z básnického střeva zrození zvykožravci mi obletují hlavu
 spásají mi železnou košili postupně z každého vlasu
 hodují na mých odřezcích a jeden mi stále sedí na rameni
 kráká svoje Never more nad každým veršem, abych se neopakoval

bolí mě inspektoři poetiky, co se sápo se stetoskopem po jejím srdci rozbušeném něžným strachem
 poslouchají šumění oceánu krve uvnitř a u toho si dělají grafy hlasitosti

já pouštím žilou tomuhle srdci a z proudící řeky obrazů nechávám vyrůst lotosy, pro které je to
 všechno dole blátem
 lotosy se sápo po kořenech topolů už sepsaných básní a okvětními lístky se s nimi mazlí

zádě vznešených korábů povlovně plovoucích po řečišti ve stínů lotosů jsou jimi przněny pomocí
 anoskopů, tak nevhodných nástrojů pro toto zkoumání
 skalpelem rozumu pitvají těla lidí posedlých imaginací
 a hledají orgán fantazie!!

já polibky chutnám při tom, když je jím
 zvracím je zpět, abych je chutnal znovu

Oni s múzami nesouloží, ale pokoutně je šmírují sukovou dírou skrz plot, když se koupou

čas snění mi odměřují kapky klepsydry
 Ajvazovitě vůní označujíc hodinu
 badatelův čas se z obou stran rozpadá měřením atomových hodin z Frankfurtu

Halím se do aury halže na ochranu proti betonu dnů
 oni do růžence se 40 názvy typů veršů – jamb, daktyl, trochej, daktylotrochej, pterodaktyl...

Navštívil jsem hračkářství poetiky
 dětskýma rukama osahal
 dětskýma očima všechno vypil
 a teď Vám o tom vyprávím
 oni navštěvují kovotechny a železářství
 a hledají kladivo veršotepectví
 které stejně není k nalezení

svět je krásný, i když máš kamerku na šlaui v řiti a nemusíš být ten, kdo ji tam strká
 oni celé dny čumí na obrazovku, zkoumají střeva básníka a básní zevnitř a nevidí sluneční světlo
 proudící skrz láhev vody, které sebou mrská jako ryba na suchu, co chce zpátky do té lahve

badatelova noční můra hapax legomenon mu svojí jednovýskytovostí povoluje mozkové závitý
 já mu vpouštím svoje nedonošená hapaxátka zadními vrátky jeho snů

jestli jsme všichni klouby připojení na všednodennost
 Philippe Petit se jí vykloubil, když krácel na laně mezi dvojčaty a měl tak největší nadhled
 já si stavím svoje věže z odřezků krásy a mezi nimi napínám strunu
 nikdy tak vysoko nedosáhnou, ale i věže si stavím úplně sám a z drobků

Ten choroš na básních, badatel, chcete-li, se může spasit
 může přestat zespodu dalekohledem okukovat básníka balancujícího na jeho struně
 ne může, spíš by měl přestat rejpat hloubavě lžičkou do věží
 musí přestat cpát svoji kloubní hlavu do jamek na něčí tvorbě
 a to všechno vykloubením vlastním, které spustí další

jak jinak kritizovat než básnický, že drahý F. X.?
 jak jinak pohlížet na to vlastní psaní, než sub specie aeternitatis, že drahý Eisnere?

UNITED COLORS OF BETTON

neonová čelenka s vlaječkami
 prsa s krajkou na balkonech drahých hotelů
 plochá nádra levně blikajících oken klubů
 dole třpytem vyhloubené klíny lákající k penetraci
 svůdně lemované krásnými věcmi
 cákají na nás touhu mít
 prohromadit se k vykoupení z koloběhu znovunakupování!

dví řeka proudí korytem panečnic
 vlévá se do jejich klínů
 uvnitř v podpaždích oběšených košil, halenek a trenčkotů
 v rozkrocích kalhot a šortek
 nevidí rafinovanou hnilobu rašící pod zuby bakterií z rodu jepic
 – dnes odneseš domů a zítra už plesnivo v šatníku
 nevidí pavučinu v kraje
 ani umrlcovo sukno v černých saténových minišatech

každý večer to masové koryto vyschne
 krásní lidé v krásných šatech mokrých plodivou vodou odejdou
 a tu jsou lépe vidět osiřelci
 přilípnutí na lem měst

v podloubí těsně před dveřmi obchodu
 v hlubokém klíně
 který řeže tmu zářnými paprsky stroboskopu
 v předlůní, v louži ještě teplé plodivé vody
 leží v embryonální pozici člověk
 pod košíkem ze supermarketu
 se životem rozprostřeným do dvaceti igelitek
 plných zbytků, které vymenstrovaly ty klíny
 kousky nerozžvýkatelné placenty
 vyhořelé palivo zrodu tak chtěných krásných věcí

zpoza skla, ze zteplalého prostoru výlohy
 mu žehná tupý panák bez tepen
 v krásných hadrech
 co jsou mu platné jako mrtvému zimník

a nad hlavou jim září neonová kometa
 UNITED COLORS OF BETTON

fotografie
Lukáš Vavrečka

Hromobití očních víček

Výběr ze sbírky Vyhnanec s křídly (2008)

LUKÁŠ VAVREČKA

Poginie

Telegrafy již sklály svá torza do soumraků

když sloulali jsme o půlnoci

Křísily se mozky zemrajícího září

vidouce oknem lebky, že veškerenstvo kostí

jakož i soustřednosti

se hroutí pod blikající stavbou této bohyně:

Události

Krchovaná prostota šeré akademie bláznovství

zkřivenými ústy mostů

ztracenými jako skutečnost

zapudila pozdější Rozum

Oslněn němou zkázou na obnaženém nádraží

oslněn veřejným obřadem tragédií

jsem tam postával

když lámali si hlavu soustavou

rozvedenních rámců pitvornosti

Zakusili roušky tak konkrétního preludu

... slepě se propadli

Fontánky a harmonia

O přechávaném víkendu
na hladových čtvrcích nacházeli
anonymní fontánky a harmonia
Zalekli se příslibu tesknějšího milenectví
a pomodlit se rozhodli
za zneuznaný výkvět komářího typu
S nedočkavostí podlehlých
obejmout chtěli
popelavé

A pak, když se zešeřilo, rozsvítili v oknech
Slyšel jsem jejich hlasy – štkali v patrech nade mnou
Jen jeden z nich sklonil hlavu, snad jako by se kál
...a já věděl, že ví

Modlitba za déšť

Mezi dlažebními kostkami
zazvoní pokroucené struny
Tam mezi čtverčíky ospalých futuristů
naskládáme plstěné kalichy
a budeme se kát

Nehybní zatančí balet
jako baleríny, jež toužily být z porcelánu
místo toho však pocítily
zaťaté zuby do svých dlaní
Zatančí s bolestí na strunách Stravinského
a okvětní plátky rozetrou do větvoví
Nemáš dost síly je zastavit
Nohy si zaplétáš do drátů z mědi
když řinčí jako o smilování

Neměj strach
Na obzoru z očních víček
se začíná blýskat
Jednou přece přijde déšť
a utiší předskleněné hlavy

A pak
aniž by zaplakaly kaolíny dětských tváříček
darem přijmeš zmačkané ptáče z jejích dlaní

O tisk

Jako když se zastaví vlak
 ozvěnou se připomíná hromobití očních víček
 Tisíc dvě stě devadesát jeden úder za minutu
 jako když se přetrhne pásek
 a promítačka běží naprázdno
 Bromostříbrný vzlyk
 uzavřený v příručím zavazadle
 jednoho soukromého nádražního mytu
 Inverzní materiál sněží dlaždic
 a rozpouští se mezi spáry dlaždic
 Až vystoupím
 snad tu zůstane otisk
 zanechaný v tisíci jejích tvářích

Desítky záblesků

Desítky záblesků
pulsující záře nad obzorem
kopíruje moji tvář ve snaze ji zachovat
Volala mne k oknu
když vyhnanec nemohl spát
v pokoji, kde vládl chladný pot
a ranní malátnost
Už tu byli a rozházeli pilulky
k ránu pilují mou svízeľ
– když nezbývá než ji sedřít –
Z polštářů mi vysypali peří, do koutů rozprostřeli
prach a okenice potřeli mazem
Na dlaně malovali barevné cestičky
jimíž jsem se klátil k biografům, když měly zavřeno
– možná jsem je hledal –
mezi ukazateli, na prošlapaných chodníčcích

Zakalená óda na Ústí

Ze sbírky Lunoryty (2012)

ALEŠ MISAŘ

Město,
nevěstko
v smogové sukni,
v punčochách kouře
rozkročených nad Labem,
tvůj klín se na mě mračí,
mávej, mávej sirným šátkem,
neskryješ své žíly křečové,
po kterých drnčí cisterny,
avšak tančí, rytmus máš
v úbočích vrchoviny,
vylož karty kvádrů,
trumfy sídlišť
i nestříhané nehty činžáků
se syfilidou zdí
i červený dráp kostelní, vylož
parky lepry párající dým,
své vycházkáře nepřijmou,
jen vykašlávají,
a vylož trolejbusy,
které smilní
s jiskrami,
a vylož auta
při milostném honu na chodce.

Město nevěstko,
své křečové žíly třeba ne –
ale mě... kam ukryješ?
Na prstech komínů
bych spočítal
ty teplé pochvy
kaváren, kam jsem pronikl,
abych se schoulil k tobě –
Ústí.

fotografie
Štěpán Bartoš

Nepřítomnost

ANETA ČAMOVÁ

Nepřítomnost

tma rozpíjí se
do všech koutů

jen sem tam
kdosi

načrtne záhyb silnice

jen
zprůsvitnět
a vzdálit se

zvedá se vítr
a já
šednu, když
vyhlížím tě
v nedohlednu, zda
stále ještě
chodíš s deštěm

vždyť víš
že já tě tajně čekám
ač někdy bývám
prostořeká
a někdy
zcela

bez osnov

a k ránu potom
– nemám slov
když podívám se
na tu spoušť:

poslední dobou
jsem jako na trní

vždyť ani
v tomhle málem městě
– po tom všem
nejsme patrní

...a obzvlášť po mně nezůstanou stopy!
dala bych první poslední

a tak –
soustavně
odcházím už po několik dní

a stále – musím se sem vracet
potají; a pak
nevědomky
už zbyly stejně jenom nesourodé zlomky
jež obcházím jak v bludných kruzích

tak prosím:

až příště půjdeš stejnou cestou
přehlédni mě
přes nepřehledné město

Na kraji města

území pustých hranic
louky
je lemováno

seschlým
roštím

je příliš
pozdě:
tohle ráno

v němž všechny
křivdy
rezonují
tlumené v mraku
planých slív

sám nejist nakolik jsi živ
slyšíš je řečnit

o zločinech
spáchaných s jistou mírou něhy

–

na kraji města
mrtvý bod

jak kámen
klesneš mezi břehy
jak
do nějakých temných vod

a zůstane ti
jenom obrys těla
jež odbíjí
jak tikot hodin
jsi dítě jedovatých plodin

a všechno kolem
tě prosvítá; a mlčí
zůstaneš ještě chvíli
jako v křeči

a pak se vydáš
lhostejno ti kam

Ke konci října

nad ránem nasněžilo;
omítky po kolena
světla jsou rozdrobená
a ticho ztěžklé jako horká kaše
je dusivé

co bylo tu; to rozpadlo se
na dotek příliš choulostivé
tvůj hlas i dopis; kolem stolu;
pomodlíme se za živé
a
pak se nechme unést někam dolů
poslední dobou
všechno se zdá tak tíživé

—

k ránu se kmeny naklání
či puknou napříč bodem mrazu

často jsem chodívala
k úpatí toho srázu
až na kraj
kde by pod nohama
kraj rozpouštěl se v mléčné mlze

jak by se v tomto bodě
končil svět

a všechno odsud
nesouvisle;
s ozvěnou
vracelo se zpět

vedla sem cesta
přes březový háj

byl pozdní říjen
čas sklizně přišel v neúrodný kraj

fotografie
Štěpán Bartoš

tak prosím –
neměj mi to za zlé

teď když se všechno dere ven
jaro se
opře do oken

nemohla jsem
vystát to chvění

v posledních dnech byla jsem s tebou
mimo sebe
a stále netuším, kde jsem
a v ovzduší a v nitru města
se kumuluje
nervozita

mírně se svažující cesta
dovede tě až k centru dění
– je liduprázdné
nic tu není

Kalibrace

TOMÁŠ JIREČEK

Svítá

Nad Santiagem svítá
A já po drátech trolejí
Jak provazochodec
Dojdu až tam
Kde se dá dotknout obzoru

Kalibrace

V Olomouci jsem sedl na 6
A projel se tím kočkodromem

Kalibroval jsem oko obdivem
Krásných žen

Předvečer

Na Pernštýňáku
Jím ďábelský tousty
Očumuju ženským nohy
A očekávám pašije

Je předvečer Velikonoc

O fantazii

Vykouzlila si ve své fantazii
Čas, vůni i prostor

Bylo pozdní jaro, dopoledne
Byla cítit cigareta a čerstvý vzduch
Bylo to Brno, balkon městskýho secesního domu

Revoluce

Na Náměstí republiky
Dnes proběhla má malá revoluce
Kde já – bojovník
Stavěl jsem barikády
Dlažební kostkou
Zabil jsem slunce
A v zápalné láhvi v ruce
Vzplála mi naděje
Na věčný život

Na kočičích

Hlavách mě
Jemně drtíš
Jehlama

Za dvojitým sklem
Odpojených očí
Jsou tupější
Hroty

... jen podsadité ticho

LUKÁŠ BÍNA

prodal jsem starou chalupu
jako člověk kterej se pomátl

...

a tak tady ležím
poslouchám auťáky
a ocelový vložky
v čepici z lýka.

V centru

dělník se motá prostředkem
celá rojnice propukne v smích
není kam se schovat
vrážení do chodců
žebřík do nebe
bahnění

Usínání

Padla noc a byla tichá
jako tuk z velrybího břicha
stejně hustá černá tma
i celý kraj jak černí mloci
šeptají ti půvab noci
s každou lampou jeden flíček
do zavření očních víček

Rozježené kočky
spí na polštáři
mají vesmír v kapse

Privátní kino
matka měla noční můru
a přes pupeční šňůru
mně ji kdysi poslala

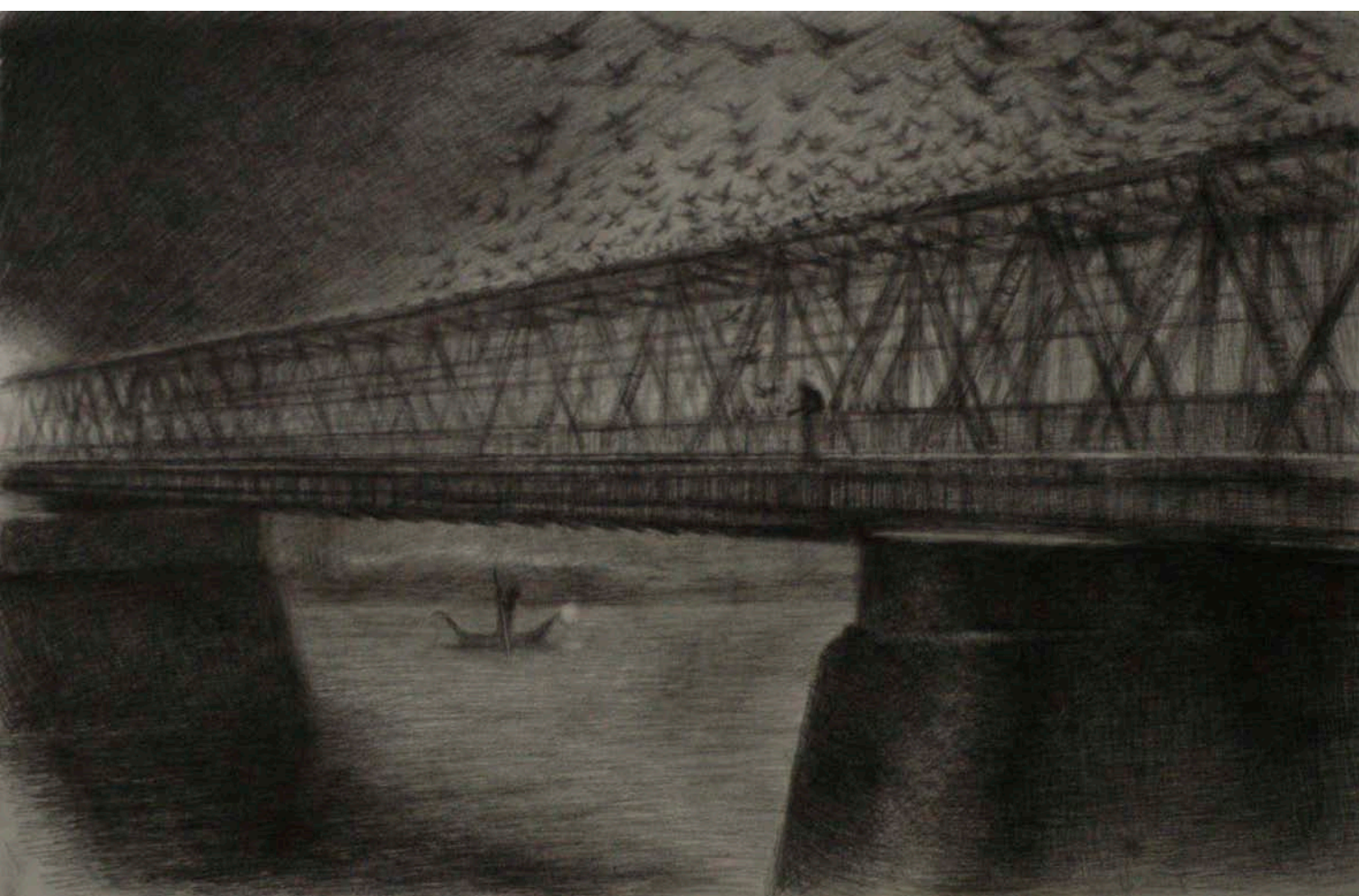
před zlými sny
ještě nikdo neutek'
dodnes se držím za pupek
když mozek v noci
promítá

Noční hodina

sídlíště spí
jen já spílám
na dohled půlnoc
podnapilá
neděje se nic
jen podsadité ticho
vzdouvá se mi
břicho chladem
neděje se nic
vše leží ladem
a přeci –
jsem si jistý
že někde dole
mezi listím
když leda vítr
lehce věje
děje se víc
než se děje

mlhovina vodních par
plivance chladících věží

hmotnej svět jsou velký jatka
všude mrtvý nevinátka
krev žlázy a hniloba

ilustrace
Filip Buryán

Horký van divokého kovu

Výběr z připravované sbírky básní Varných konvic sten

DR. KREJZYBER

Setkání v krajině

V zákmitu hlučného rychlovlaku
horký van divokého kovu

Usedá ticho do brázd
dávno neosetých

V přítmí plechových hangárů
vychládá chtivost žacích strojů

Kráčíme ruku v ruce beze slova
popelaví a náhle oslepení
dvojsečnou září prázdných kolejí

Balada 2

Tehdáž strom dívku přijal
rozvětvil její odevzdané tělo
rozproudil vlahé chvění
až ke kořínkům listů
Stroj muže obejmul
velnul do jeho chtivého těla
blýskavým toužením
všech dotýkaných částí
V sevření šupinaté kůry
prorůstá sama sebou
schýlená nad asfalt
jenž zrcadlí osudnou chvíli
konečného prolnutí
Vštípení dřeva
do rozchlípeného kovu
on ona ono
spolu...

Čekání

ANTONÍN HRDÝ

večer tajemný jak výklad z karet
hluboký jak dno čajové konvice
ráno lehké jako blůs slepého kytaristy,
jako povzdech nad rozlitou vodou
den
neznámý jak čekání v Přelouči na peróně

po práci

když jsme se vraceli z terénu
 bylo v dešti potřeba koupit a vyměnit stěrače
 demontáž a montáž nás překvapila
 svou hlavolamovostí
 ztratili jsme asi půl hodiny
 mezi tím téměř přestalo pršet
 Než jsme dojeli zpět do Pardubic
 ujel mi autobus
 na kterej sem čekal jak na kočár do ráje
 jel sám,
 beze mě
 jen tak

už dávno jsem si přiznal
 že svět se točí ať už se mnou
 nebo beze mě

u kanclu jsme z auta vyložili věci
 uložili je tam kam patřej
 a víc se o ně nestarali
 MRDAT! To bylo to slovo
 které mi pomohlo od té tíže bezmocnosti z pocitu
 že zase
 budu muset
 bezmála
 hodinu a půl
 čekat
 na další vůz

...jen nevím kam ten teď pojede
 asi do polovičního ráje

co budu dělat? Co mám dělat?
 Na pivo se mi nechce, nemám ani tabák
 ostatně u piva čekám vždycky
 už to není takovej svátek jako dřív. Azyl?

Co takhle nějaká kavárna?
V týhle části továrnama zasmrděnýho města?

Seru na to
koupim cuketu
chleba a startky
dám si jedno
to stihnu akorát

tak tu sedim, před sebou startky
čekání na autobus
knihu
cuketu a chleba

cesta zpět

fotografie
Štěpán Bartoš

sedím

na betonový skruži

studny

za stánkem s občerstvením

vlakového nádraží

kouřím

hřeje mne červen

starý, brblající pán

zametá

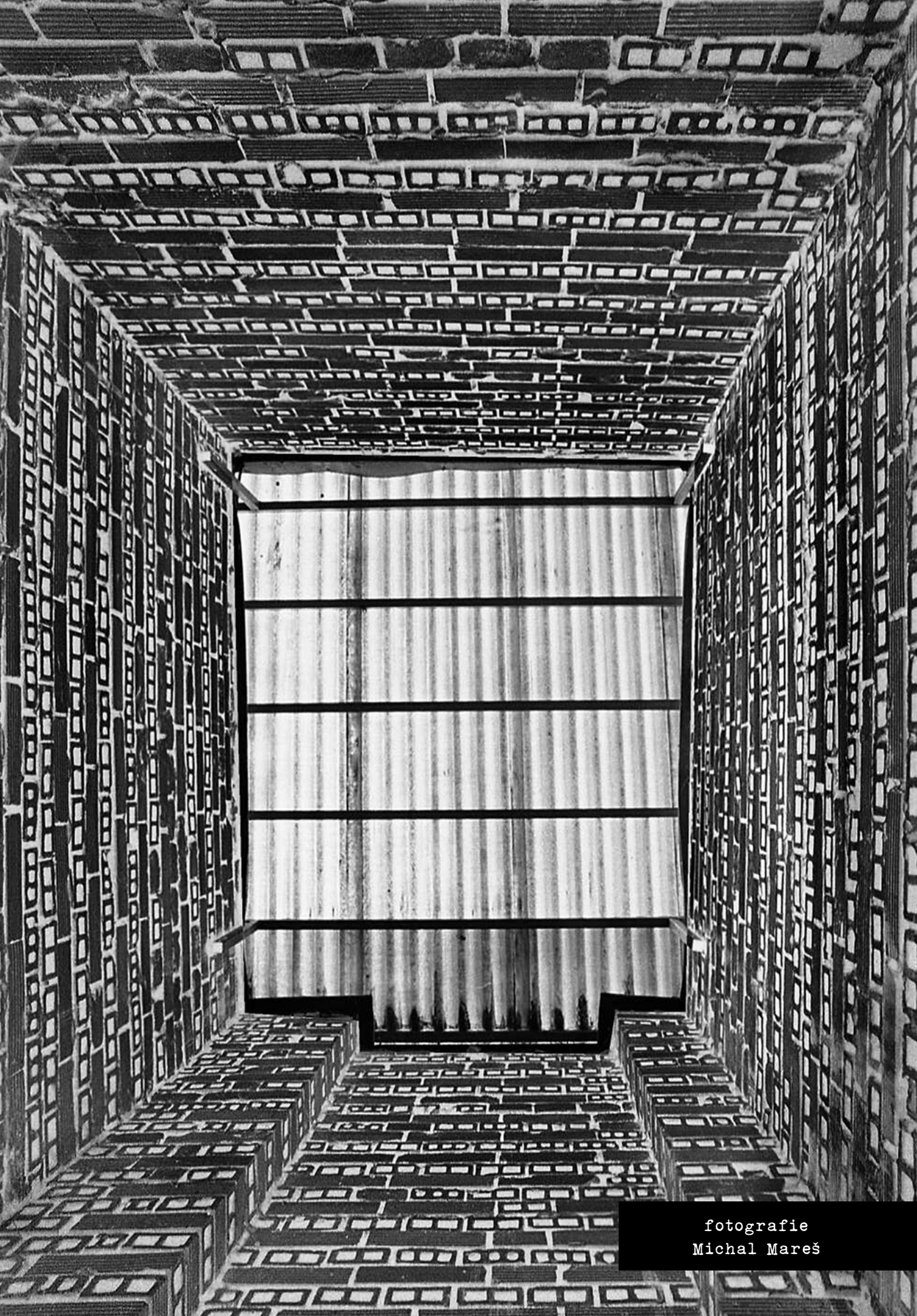
vajgly

zřejmě za jedno lahvové

výpomoc

tlampač hlásí

že je už čas

fotografie
Michal Mareš

Metropolis Revisited

KAREL MAJER

Prolog /rituál/

Tohle jsem kdysi napsal:

Čaroděj naslouchá noci. Sedí nahej na podlaze malého půdního bytu, uprostřed magic-
kých obrazců, který ze všeho nejvíc připomíná
záplavu graffiti na prázdných domech. Kůži
má pomalovanou a na krku mu visí amulet
z holubích per. Rozestavil kolem sebe kouzelný
předměty – šterk, suchý listí, úlomky betonu,
kosti. Tma se rozvaluje nad městem jako hloupá
velryba a čaroděj se soustředí, aby upoutal její
pozornost. Konečně ucítí, jak prostupuje pod-
krovím a začíná ho olizovat. Teď je čas.

Čaroděj vstane, přejde k rozsvícenému note-
booku na stolku a stiskne tlačítko na klávesnici.
Připravenej virus rozpoutá chaos v síti energie-
tický společnosti a vyřadí dodávku elektřiny
do města. Čaroděj stojí u okna a sleduje, jak
v celých čtvrtích zhasnou světla a jak tisíce
dalších lamp nesmyslně blikaj, aby nakonec
ustoupily noci. Město oslepne. Čaroděj zhlubo-
ka dýchá a tma ho ovívá a rozděluje, vysává ho
a jeho mdlej stín vytvořenej přísvitom počítače
visí na tenčících se nitkách, až se jedna z nich
přetrhne a tma po něm chňapne a vytrhne ho
zpod čarodějových nohou. Unáší ho oknem ven,
smýká s ním po stěnách a chodnících a nakonec
ho pohodí v houštinách u řeky jako rozbitou

loutku. Ráno se probere s vlastním vědomím
a prázdnou myslí a slunce roztříští jeho tvar,
poláme ho a nechá prožít bolest.

Čaroděj se usmívá. Světlo se zmateně vrací
a šíří městem signál, že je něco příšerně špatně.
Oknem do místnosti vpluje odražené žluté pří-
svit a nevytvoří stín.

**Část první /chlápek, co se
neměl vrátit/
I /vítejte v Metropolis!/**

Nečekal jsem, že se budu vracet takhle brzo.
Abych řekl pravdu, nečekal jsem, že bych se do
Metropolis ještě vůbec někdy vrátil. Po divokým
létě, který jsem ve městě strávil, jsem tam nebyl
vítanej a navíc jsem chtěl cestovat na východ,
abych nabral inspiraci pro další tvorbu. Dopis od
Gerarda mě dohnal na konci října a hodně mě
překvapil.

Přijed. Možná budu potřebovat tvou pomoc.
To bylo všechno, co psal, a ještě zvláštnější bylo,
že posílal dopis, když moh klidně zavolat, jestli
to bylo naléhavý. Sice jsem toužil vydat se dál, ale
odmítnout Gerardovi pomoc jednoduše nešlo.
A při vzpomínce na město jsem ho zase uslyšel,
temnej hukot a šepot milionů hlasů, kterej mě
volal zpátky. A tak jsem jel.

Přijíždět do města po dálnici je jako stát se kapkou v řece řítící se k přehradní hrázi. Když máte čas číst cedule, slejou se jejich nápisy v báseň:

EXIT 54 1500 m
nejlepší italská restaurace ve městě – skladová
zóna
průjezd centrem omezen
ZELENÁ ALTERNATIVA PRO VAŠE
FINANCE
EXIT 54 1000 m
severní město uzavřeno
volte šanci pro vaše domácí mazlíčky
Vítejte v Metropolis!

Nebo to můžu změnit. Můžu texty poskládat jinak a vytvořit přesmyčky. V Metropolis jsou miliony možností.

Proud se zpomaluje a brzo se zastaví úplně jako tuhnoucí vosk, zůstanu uprostřed mnohakilometrový kolony a cedule EXIT 54 500 m vypadá nedosažitelně. Kolem se rozpínají krabice skladových hal, všechny bílý a nemocný. Oblast v karanténě. Dálnice prořezává kopce posetý rodinnými domkami a neomylně míří k vnitřnímu městskému okruhu a dál k mrakodrapům v centru. Obrovský, vzdálený a chladný se tam tyčí jako skupina futuristických ledniček.

Trvá to ještě tři hodiny, než sjedu do starý obytný zástavby a zastavím před domem, kde Gerard bydlel. Dveře odkryjou stařenu, co ječí, že na týhle adrese žije dvacet let a o žádným Gerardovi nikdy neslyšela. Zabouchne, třesu se nepojmenovatelnou hrůzou a prásknutí dveří mi dlouho rezonuje v lebce. Když se vrátím na ulici, je moje auto pryč.

A Gerard zmizel taky.

Procházím se večerním městem a snažím se srovnat myšlenky, který se mi za posledních pár hodin rozutekly do všech uliček, množej se tam a mění k nepoznání. Na širokých bulvárech moderního centra jsem vystavený studenému

větru, který žene suchý listy jako žiletky a pohrává si s novinami a plastovými kelímkama na chodnicích. Vstup do starýho města lemují stánky, zájezdový autobusy a dav turistů, který ještě zhoustne v klaustrofobních uličkách pod Citadelou, kde si připadám jako v želatině. Sřetávaj se tu výpravy vedený průvodkyněma s deštníky, plastikové cizinci a zombie s rouškama na ústech a proti nim rezaví žebráci, kurvy, slepci s harmonikama a prodavači všeho možnýho, od slaměných ozdob po kousky nebe. Prořáším si cestu podél bastionů zakrytých lešením a nakonec mě améba z kusů těl vyplivne na hradbách pevnosti, kde jsem úplně sám a svetrem se mi prokousává chlad.

Jen já a večer na konci října. Slunce mizí za zubatýma střechama továren a hází po nebi různý odstíny oranže. Vydechuju obláčky páry, hřeju ruce v kapsách a sleduju vychladající město, kde se začíná rozlívát tma a lampy se chystaj k noční hlídce. Mimo Citadelu vidím skutečnej život – tramvaje a taxíky, chaos, kterým se všichni vrací domů, obchody se zeleninou. Někde tam, moc daleko, než abych ho poznal, je i Gerard. Vím to naprosto jistě. Nebe je plný siluet ptáků a Gerard je možná jeden z nich.

Gerarde? Kam ses ztratil? Dva měsíce po tobě není ani památka, nikdo tě neviděl a policie zastavila pátrání. Nikomu ses neozval, jen mně, dopisem, kterému trvalo týdny, než mě dostih, a já se obrátil a přešel půl kontinentu zpátky do města, kde bych se už nikdy neměl ukázat. Abych ti pomoh, aby na mě stará ženská řvala, že tě nezná. Je to nějaká hra? Vyhraju, když zjistím její pravidla?

Pamatuju si na tebe, malýho tichýho kluka z vedlejšího domu, co kolem sebe na písčovišti stavěl široký valy. Ve třídě jsi seděl vzadu a nemluvil jsi, dokud jsi nemusel, a já byl první, kdo poznal, že nejsi tak špatnej, jak vypadáš, a pamatuju si na tvůj mlčenlivej vděk a radost. Jak jsem se tě pozdějc snažil naučit otevřít se

světu a najednou jsem se učil já od tebe a v kouscích rozházených po parcích a hřištích a bezhlavě rozdaných kamarádům jsem našel sám sebe. Jarní dny, kdy všechno bylo jasné a čisté a my jsme viděli planout daleké cíle a otevíraly se před náma všechny cesty, pamatuju si, jak jsme večer leželi na louce a hledali v mracích tvary a mluvili o Bohu a pak jsme mlčeli a vnímali svět skrz jedny smysly a mlčením jsme sdělili víc věcí než všema slovy předtím. Pamatuju si děsivý okamžik loučení, když jsem se stěhoval z města, chvíli, ve které se svět točil kolem mostu, kde jsem stál na dně opilosti, závrať a slib, že se vrátím.

Vrátil jsem se už podruhé, i když jsem na konci léta tentokrát slíbil, že se tu dlouho neukážu. Nejdřív jsem viděl, jak ses změnil – díval ses skrz mě, nedokončoval jsi věty a poslouchal jsi jen napůl, šířil jsi kolem sebe neklid. Něco ti vrtalo mozky. Teď nevidím nic – jsem zase tady a ty jsi pryč.

Nedokážu si představit, že bys hnul někde ve škarpe nebo ležel v igelitu na dně řeky. Ne Gerarde, nevím, co se s tebou stalo, ale jsi naživu. Odstěhoval ses a přerušil všechny kontakty? To bys neudělal. Jako by tě z ulic odvál vítr, ztratil ses ve spárách dlažby nebo propad kanálovou mřížkou, snad bloudíš městem jako cizinec a nerozumíš lidské řeči. Ale tyhle ulice jsou skutečné, Gerarde, a já tě v nich najdu, i kdybych měl šlapat stejnou cestou jako ty, ztratit se ve spárách dlažby a propadnout kanálovou mřížkou.

II /legendy/

Byla to noc jako tahle, studená černá studna začátkem listopadu, kterou vál vítr, hnal po chodnících žlutý listí, strhával ze vzduchu těžké dešťové kapky a metal nám je do tváří. Procházeli jsme s Gerardem centrem, ze zářících skleněných stěn mrakodrapů se na nás vrhaly stíny a svíjely se nám pod nohama, míjeli jsme

byznysmeny odcházející pozdě z práce, bezdomovce podřimující na autobusových zastávkách, špatně zaparkovaný drahý auta a výkladní skříně s instantní krásou, instantním rájem, instantní polívkou.

Město pod našima podrážkami oživalo – vnímali jsme tep v rytmu junglu hřmícího z klubu, páru, co stoupala z kanálů, amorfní skládačku z milionů dílků, kterou Metropolis je. Vydechovali jsme spolu s kanalizací, dívali se do blikajících neonů, dokud nám neslyzely oči, a dotýkali se zdí. Slyšeli jsme příběhy věcí kolem a vyprávěli je nahlas:

o slepé ženě zakletý v plastovou figurínu
o domě se zatlučenými okny, kde ve sklepech doteď zní ozvěna střelby ze samopalu
o očích města, okenních tabulkách šeptajících ve větru
o ženichovi, kterej se večer před svatbou utopil v jezírku v parku
o železobetonu s bolavou kostrou, o statikovi a praskající omítce
o sochách tančících, když se nikdo nedívá
o nemocných zvířatech vystavených mutagenům ve stokách
o bolesti, sirénách a ohni, o zatemnění a letadlech
o klukovi, kterej se ráno vzbudil a neměl ruku
o žebrácích zapomínajících lidskou řeč, o jizvách a otiscích města v duši
o dveřích, ke kterým neexistuje klíč
o spiknutí sítí, výpadcích proudu a havárii vodovodního řádu, o chromých čtvrtích
o čaroději ztraceném z dosahu smyslů a o příteli, kterej při pátrání po něm ztratí sám sebe

Nebo jsem si ten poslední vymyslel? Vyprávění se zrychlovalo, jak se zrychloval náš krok, a pak jsme běželi, vznášeli se nad mokrým chodníkem, překonávali kaluže a říčky pramenící v okapech vzdušnými skokama, město se kolem nás otáčelo, jak jsme letěli po spirále, až jsme stáli před šilným shlukem hmoty, kterej jsme nedokázali obsáhnout myslí, a o ten se náš

příběh roztržil a ani jeden z nás netušil, jak měl skončit.

Ze země tryskaly zdi katedrály Nejsvětějšího srdce, betonová masa protkaná neonovými tepnami, který rozpáraly tmu a vypadaly jako exoskelet, bez kterýho by se stavba sesypala. Skleněný věž trčely ven v nejnepředstavitelnějších úhlech jako šipky z terče a kolem bobtnaly nádory postranních lodí, zadržovaný mohutnýma ocelovými vzpěrami podpírajícíma katedrálu jako pavoučí nohy. Nebe rozdrásaný hrotama věžiček krvácelo a linulo se z něj kovový bzucení, dlouhý výdech superpočítače, noční zpěv Metropolis.

Je pořád stejnej, nejateističtější chrám ve městě, zhmotněná hereze uprostřed mrakodrapů. Zdá se, že musí spadnout, ale moh by to být protiatomovej kryt, pták Noh, ocelárna, pacient při operaci. Stojím před ním ve stejný noci a čekám, kdy přijdou dva odrůstající kluci, aby tu zůstali stát oslepený a ohlušený, jejich mozky nestíhají zpracovávat vjemy a pak vysadí a běžej naprázdno v nekonečný smyčce. Chtěl bych být ten, kterej projde věčně otevřeným portálem ke strohému oltáři a naplní příběh noci, ne ten druhý, co se rozplyne při střetnutí s hmotou a bez Gerarda nedokáže sesbírat osobnost rozpuštěnou v přízracích stěn a pulzující ve výbojích neonových trubíc.

A jak se dívám na svítící siluetu, začíná se přelívat jako buněčná plazma, ocelový tyče opalizující odrazy světla, vidím, jak se nafukuje a přitahuje si mě, aby mě rozptýlila ve vzduchotechnice nebo vtiskla do vitráže, a tentokrát tu není Gerard, aby mi vrazil facku a přivedl k vědomí. Přinutím se otočit: chapadla chrámu se stáhnou zpátky a okolo se rozprostře tichá, deštivá noc, kterou křížují policejní hlídky a noční tramvaje, obyčejná noc nevěry, zvracejících opilců a střelby v parku, kdy všichni, kdo ráno vstanou a půjdou do práce, sní sen o neviditelným muži v ulicích, kterýho se nikdo nedokáže dotknout.

Čeká mě lacinej hotel, plesnivá koupelna a moc měkká matrace, a když na zastávce živým hamburger s konzistencí a chutí podrážky s kečupem, přemýšlím, kdy se zase dnešní noc vrátí a jestli už budu moct vstoupit do prázdný katedrály. Jestli tam bude Gerard čekat.

III /detektiv/

Vidím ho hýbat se městem, jeho mysl prohledává ulice jako světlomet noční oblohu, vysílá radarový signály a snaží se mě zachytit. Nenech se oblafnout hladce oholenou tváří a příjemným úsměvem. Je to dravec, jedna ze špiček rozvětveného potravního řetězce Metropolis a za ním se táhne armáda mrchožroutů, soudních znalců a bachařů, co jen čekaj, až si budou moct uždibnout z mojí mrtvoly.

Detektiv Townes v dlouhým hnědým kabátě vlajícím v listopadovém větru plným drobných kapek, hrdina ze starý školy, kterej věří tomu, co dělá, a nenechává za sebou nevyřešený případy, doma má sladkou ženu a tři děti a vzorně se o ně stará. V létě mi šel po krku a dovedu si přestavit, jak zuřil, když jsem odjel z města, a jedinej, kdo věděl kam, byl Gerard, kterej krátce nato zmizel. Třeba se mu v obličeji nepohnul ani sval, ale pak někomu při výslechu rozmlátil hlavu o stůl, jinýmu zlomil ruku a při pronásledování zločince střelil dřív, než bylo nutný. Teď tu stojí a čeká na autobus a nevidí mě, ale možná mě sleduje někdo z jeho lidí, možná mu o mně právě řekne, když teď zvedá telefon.

Vecpu se do davu tlačícího se do stanice metra a cítím na sobě pohledy, který mě přehlédnou stejně jako každého kolem, ale bojím se zvednout hlavu a podívat se do očí kamerám. Metropolis, klubko drátů drnčících vysokým napětím, přestává být bezpečný, když získám tvář a jméno. Stěhuju se z hotelu do hotelu, přestanu se holit, zničím svůj denní režim – vstávám náhodně, spím jen pár hodin denně a únava dokresluje

mou masku černýma kruhama pod očima, ale vůbec to nepomáhá. Detektiv Townes se přibližuje, protože nedokážu zamístit svoje stopy jako Gerard, a nakonec se setkáme.

Byl by skoro milej, kdyby mu z úsměvu netekly sliny a nevyčnívaly špičáky. Zdvořile mě donutí jít s ním na kafe. Gerard. Neustále opakuje to jméno. Musí zjistit, kdo je ten, kdo stál v pozadí letních nepokojů, ale nikdo o něm neví nic určitýho (nedokázal to z nikoho vymlátit, říkají jeho vzteklý oči). Jsem jediná cesta, která k Gerardovi vede, a tu si nenechá uzavřít. Najdi ho. Setkej se s ním. Protože detektiv při marném pátrání zestárnul a poranil svou pověst a oranžový světlo v kavárně ukáže jeho vrásky a šediny a záplaty na kabátě. Najdi Gerarda, ať mu za to můžu vystřelit mozek z hlavy.

IV /pohledem z výšky/

Myslel jsem si, že odsud něco uvidím, z plošiny televizního vysílače? Podvečerem vane víchr a žene semknutou masu mraků a město dole svítí navzdory tmavému nebi. Po zkroucených vlákních nadzemních tratí se ženou vlakové soupravy, silné lampy a červený brzdový světla ozařují ucpaný hlavní tahy. Vidím tepny, kteréjma ve městě teče život, rozlívá se do postranních ulic a míří k centru jako žhavá jehla, až se dotkne mrakodrapů, kterým ze své výšky koukám do očí, a ty ho zelektrizují, rozvibrují a vrátějí koloběhu. Prochází tam Gerard, jako ryba obratně pluje nebezpečným proudem a nebo hlídá stavidla a sám proudy řídí. Ve středu mrakodrapů stojí katedrála, nedostupná a zbytečná, pokud nemůžu dovnitř.

Zapomněl jsem dodat, že se mi z výšek dělá zle.

Ale jak tě mám ve změti světél poznat, Gerarde? Metropolis je jasná pavučina ponořená do fialový tmy, hluboko pode mnou se mi z něj chce zvracet. Zaostrím na svůj odraz v okně a dívám

se ti do očí, ústa se hýbou a potřebuješ mou pomoc. Nemůžeme se setkat, dokud pro tebe nebudou ulice bezpečný, žije v nich něco horšího než detektiv Townes, něco jako bolest a vztek, před čím se musíš skrývat. Ale kde? Ukryl ses ve skle vysílače? V mojí tváři? Gerarde! A pak jsi pryč a těžko můžu věřit, že jsem si to nevymyslel. Mám ošklivě pořezaný prsty a dolů k zemi letí střepy okna a kapky krve. Cucám si rány a když scházím dolů, motá se mi hlava. Ve sklech se míhají odrazy a poznávám v nich tvoje rysy.

Tohle jsem kdysi napsal:

Je ráno. Čaroděj vstoupí do slunečních paprsků a nechá je projít tělem jako by se nelišilo od vzduchu. Nevrhá stín, jde městem a nezanechává stopy. Sotva by si někdo vzpomněl, jak se jmenuje.

Čaroděj se vznáší, je pořád lehčí a jeho obrysy se rozplývají. Je sám. Je šťastnej.

Pomalu mění svůj tvar – jeho končetiny se prodlužují, pronikají spárami ve zdech a objímají ulice, na dlouhých nohách překračuje domy a kouká na město seshora, vnímá všechen chaos naráz. Proudí s davem do stanic metra a řítí se tmou, putuje s horkou vodou stoupačkama a letí v proudu elektronů drátama elektrického vedení. Jeho mozkem tečou informace ze všech koutů města, fazety hmyzích očí jsou okna domů. Čarodějovy prsty jsou prsty doktora, kterej přivádí na svět dítě, odřený prsty zedníka, jsou navlečený v rukavičkách z kozinky a v igelitovém sáčku v pekárně. Dohlíží na válcování plechu, soustředí se při řízení nákladáku a řve bolestí u zubaře.

Pak zachytí pohyb šelmy, čenichání a chvatný přískoky, zahlídne rozlámanej tvar na zdi, ale nestihne uhnout. Tluma ze stínů latěk plotu a slepeckých holí se zahryzne a čaroděj ječí, když zapraská kost a jeho ruka zmizí ve chřtánu rozprostřeným přes rušnou křižovátku. Křičí sirény chemičky, když do vzduchu unikne chlor. Čaroděj prchá, mizí z ulic a ukrývá se, stahuje se

do opuštěných proluk a zapomenutých podchodů. Najde si tělo a křičí o pomoc, snaží se zastavit krvácení a město zůstává odpojený od proudu, topí se ve zmatku a dusí nepřítomností jeho mysli. Přijede pro něj sanitka a on ví, že sám svůj stín neporazí.

U paty vysílače čeká detektiv Townes. Sedí schoulenej na lavičce a nehybně sleduje vlnky na loužích rostoucích v rozbitý vozovce a do obličejů mu dopadají kapky jako ocelový střepiny. Žlutý světlo pouliční lampy vyřezává ze tmy scénérii jako na jevišti, přírodní divadlo prázdného parkoviště a opadávajících buků a jediná kulisa je betonová stěna vysílače a v hlavních rolích jsme já a detektiv. Je to pár dnů, co mi zatlačil hlaveň pistole do břicha a dal jasně najevo, že po Gerardovi nehodlá pátrat věčně. Za tu dobu se změnil – co byla uhlazená oholená tvář, teď vypadá jako čerstvě zoraný pole a v něm dvě propasti s kalužema asfaltu na dně, s unavenýma vzteklýma očima. Prořídly šedivý vlasy mu trčí do všech stran, na čele má zaschlou krev a kabát špinavej od oleje.

Když mluví, mizerně artikuluje a prská mi do obličejů. Neposlouchám jednotlivá slova, ale tok jeho řeči, a vidím kladného hrdinu v jeho pádu, pracujícího občana, od kterého prchla žena s dětma, protože doma rozbíjel nádobí a vykřikoval, že Gerardovi uštělí koule, poslanýho na nucenou dovolenou, když kvůli své posedlosti nedokázal řešit další případy a při výslechu umlátil podezřelýho, vidím opuštěného paranoika, kterej nechápe, za co je trestanej, a zoufale se snaží chytit tajemného zločince. Townes strávil celý dny obcházením starých kontaktů, tajnými schůzkama a zastrašováním a pod rukama mu vyrostla perfektní síť špiclů a informátorů, o jaký se jeho bývalým kolegům ve službě ani nesnilo, a neuvízla v ní ani zmínka o Gerardovi. Jasně že ne. Teď mě drží pod krkem, ale nestiskne ruku, protože jsem jedinej, kdo mu může pomoci,

a musím to stihnout dřív, než ho zabije nedostatek spánku a alkohol. Metropolis ho vysává jako pavouk chycenou mouchu.

A tohle je moje vítězství. Dívám se přes jeho špinavý vlasy do ulic zatopených světlem a slyším dech města, řeč, kterou teď Gerard mluví, a je to naposled, kdy mě detektiv našel, protože budu pryč, dokonale jako Gerard se rozplynu ve smogu a rozlámaným betonem, a až ucítím Metropolis naráz, budeme jeden, já a Gerard.

V /půlnoční meditace/

Klečím na mokrém listí v parku, prší a dešť prosakuje mým svetrem a studí mě za krkem a stéká po zádech a pak se dostane úplně všude, jsem celej mokrý a klepu se zimou. Mysli na Gerarda. Mysli na hesla na stěnách, na graffiti a volání o pomoc, který se ozývá nocí, pro koho asi je? Dýchej a vzpomeň si, co Gerard říkal,

protože tu jsou různé věci, protože ne každá ulice vede, kam bys chtěl
už zase procházíš portálem, co ses asi dozvěděl uvnitř?

protože tohle je Metropolis a otáčí se okolo mě, když tu klečím v dešti na mokré zemi, tohle je ztrápený hladový město, co čeká na zimu a zoufale potřebuje sníh
a teď je to vidět, bzučící struktura v mozku, tohle je Metropolis, chuť neonu, kovovej lesk a blikající stroboskopy, při doteku pálí kůži a maso, teď vidím každou bytost skrz průhledný zdi, klidně oddechujou ve spánku nebo se opíjej nebo snažej zničit nervovou soustavu jinejma drogama, snažej se zapomenout

protože město je chaos, město nejde jednoduše přijmout, je to autodráha plná šílenství, schizofrenickéj útěk před sebou samým a z věcí zbývají jen tvary, můžu se jich dotknout, můžu je měnit, očíhávám tajný

cesty a průchody, co doteď neexistovaly v každém kousku šterku a tyči zábradlí, čtu vzpomínky, miliony stop přestat se soustředit na detaily, naslouchám a pod šumem a bzukotem je slyšet rytmický dunění, tep Metropolis, hlubokej a temnej jako říční dno, jako tunely metra, skrytej jako základy města a v mřížce ulic se objeví pravidelná struktura a domy se opakují, město je nekonečná replika, protože tohle je Metropolis, jak ho vidí Gerard, a v tomhle přízračném městě, co mluví basem, městě, kde jsou obrysy neurčitý a každý okno stejný v tomhle starým unaveným městě, nenasytný peci polykající emoce a životy, zlý bestii nadopovaný elektřinou a implantátama počítačových sítí, kusu šutru, co se naučil hýbat rychlostí světla, tady Gerarda najdu

A když se zvedám, cítím zrezivělý kosti a skřípající klouby a vidím jen světla a stíny, záblesky předmětů a každé nervové vzruch mnou otrásá. Na zdech svítí jméno, černou barvou, ve který se odráží noc, po domech se rozběhnou vlnky, když na ně dopadají dešťové kapky, a všude čtu Gerard, plavím se po mokřích chodnících a voda mnou volně protéká. Zaostřím na výkladní skříň, a než pod mým pohledem vybuchne, vidím jeho tvář, jak pohybuje rty, ale nepotřebuju nic slyšet, když všechno vím.

Potkávám sochy, lidi, co mě hledali, přízraky vyhaslého léta, ze kterého zbyly jen hořký vzpomínky a pár spálených domů, vidím je brečet do hustého deště, když mi byli tak blízko a některý z nich se mnou chtěli mluvit a jiný by mi vrazili do krku nůž, teď jsou v ulicích všichni ztracený jako děti, protože jsem pryč, jsem odlesk v okenních tabulkách, závan, co proletí bytem, když prásknou dveře. Vidím detektiva Townese, jak mlátí hlavou do zdi, válí se v křeči na mokřím betonu a zalývá slzama. Vidím siluetu, co probíhá ulicema a vyhýbá se světlu, černej stín,

ve kterým mizí tvary, zmrzačenou věc, co už měla dávno umřít, a jeho smysly se protahují podchodama a letí po stěnách a oba hledáme to samý, ale v něm je vztek a touha obejmout Gerarda ostrýma končetinama a zardousit ho.

Část druhá /detektiv Townes/ VI /město putující k severu/

Tady na lavičce u stezky na kraji lesa, kde zorný pole zabírají listopadové stromy a areál bývalý továrny, pohled na stárnoucí činžáky přes zarostlý cihlový zdi, na místě, kde je věčně mokro a je jedno, co je na obloze, protože odsud vypadá vždycky jako teď, zakrytá jednolitou šedou vrstvou. Tohle je oblíbený místo detektiva Townese. Sedává tu s dýmkou, probírá případy ze všech stran a nakonec najde cestu dovnitř, tady na počmáraný lavičce se zrodily Townesovy geniální pasti na zločince, na nepřátele, na kohokoliv, koho detektivovi předhodili, a nikdy nepochyboval o tom, že pravem. Sleduje odtud život ve městě, barvu listů a ptáky ve větvích, vůně ve vzduchu mu napoví, jaká je roční doba.

Townes miluje každé pohled na Metropolis, Citadelu v zapadajícím slunci stejně jako zbytečný vybetonovaný plochy, osiřelý keře, stavební jeřáby a hromady plechovek podél potoků. Představuje si, jak se město na podzim pohybuje k severu, až se dostane do míst, kde věčně padá sníh, a ten zasype ulice a přinese na jednu noc čistotu, a tu noc detektiv Townes stráví venku a vdechuje mrazivý vzduch. Teď se dívá na starý komín a je to jeho prst, kterým obviňuje nebe, že ta chvíle ještě nepřišla. Potřebuje kolem sebe vidět zimu, kterou si nese uvnitř, otevřít ústa a nasát do plic sníh.

Netrpělivost mu vrátí vzpomínky na srpen. Žhnoucí slunce, pod kterým se potila dlažba a asfalt ze silnic stékal do kanálů, doběla rozpálený obrysy domů, oheň a křik. Vybavuje si obrazy

pod závojem smogu a kouře, co zakryl město, vzdálený policejní houkačky, sirény, jako horečnatej sen. Sluneční paprsky se odrazely z plexisklových štítů a v dusivý atmosféře, kterou litaly zápalný lahve, sháněl Townes důkazy a zatýkal, a i když nechodil domů, byla jeho rodina na tátu pyšná.

Znova sedí v malý místnosti v podzemí, podezřelý mžouraj do oslepující lampy a mezi zdma se ozvěnou odráží prokletý jméno, Gerard. Ale to je všechno, co o něm ví, Gerard totiž nemá příjmení, adresu ani tvář, jako dým proklouzává detektivovi mezi prsty, když ve vzteku láme vyslýchaným předloktí o hranu stolu. Tajemnej nepolapitelnej Gerard, kterej toho ani nemůže mít na svědomí tolik, kolik mu přisuzují, Townes musí zjistit, kdo to je. Gerard zní ze všech úst mezi krvavýma slinama, přes vymlácený zuby a formovaný prokousnutým jazykem a Townes z něj sílí, a když pochopí, jak se k němu dostat, jeho klíč, mizernej pisálek, co se nepokojů taky účastnil a navíc se zaplet s několika gangama, uteče z města a zmizí někde na východě.

Chladnější vzduch a žlutnoucí listy prozradily, že končí léto, a Townes strávil půlku září s dýmkou tady na lavičce a naprázdno přemítal o Gerardovi a pak se všechno změnilo. Odložili ten případ, první, kterej nedotáh do konce, a na dalších pracoval už jen napůl a při zatýkání výrobců heroinu a nájemných zabijáků myslel na Gerarda a pak mu žena řekla, že jestli nepřestane doma mluvit jen o práci a křičet přitom, vrátí se k mamince. Což taky udělala a vzala děti s sebou a detektiv přesvědčenej, že dělá všechno správně a všichni mu křivdí, pochopil, že svýho démona, Gerarda, musí polapit stůj co stůj. Mokrou hlínu pokrylo rudý listí, když vymýšlel nový a šílenější plány, když začal na konci září vát severní vítr, poslali ho na dovolenou, protože se nedokázal soustředit na práci, pokud tam vůbec přišel. Na rozloučenou přerazil veliteli nos a šel se opít na několik týdnů, než se vrátila jeho stopa.

Townes leží v posteli, drží si těsně před očima kalendář s fotkama z městských parků a vypráví mu o tetě, co ho měla ráda, než umřela, a jak jí pak byl ukradenej. Byt je pustej, Townesův šatník se válí po podlaze v kupkách prachu a zaschlých zvracích, zbytcích jídla a střepech. Naposledy zazvoní telefon, než ho společnost odpojí pro neplacení účtů, a Townes se k němu potácí a marně doufá, že volá žena a zeptá se ho, jak mu je. Ale je to jedna z posledních spojek, co zbyly z jeho informační sítě, a oznámí mu, že se ten chlápek vrátil do města. Detektiv rozbije lahev vodky o stěnu, najde relativně čistý oblečení a dovleče se na svoji lavičku, aby si udělal v hlavě pořádek. Město od jeho poslední návštěvy urazilo pořádně kus cesty.

VII /chytání stínů/

Nejspíš je to celý pitomost. Detektiv Townes sedí za volantem auta a pozoruje šilence na sedadle spolujezdce, se kterým musí spolupracovat, jak upřeně civí na tmavou cihlovou zeď. Poslední týden je neustále naštvanej a jeho tělo dostává kromě alkoholu zabrat spánkovým deficitem, křížováním městem a pátráním. Nejvíce naštvanej je právě na chlápka vedle sebe, a kdyby ho nepotřeboval, zpřelámal by mu kosti. A udělá to, jestli tahle hloupá akce nevyjde, a pak to skončí a vymlátí z něj, kde se Gerard schovává.

Dnešní plán je jasnej a hodně ujetej. Budou stát tady na křižovatce naproti zdi nemocnice, podél který vede tmavá ulice s lampama tak daleko od sebe, že se kruhy jejich světla neprotínají, a budou čekat. Až ten magor dá povel, Townes rozsvítí dálkový světla namířený na zeď. Pak přijde Gerard. Celá věc má dva nedostatky, a když o nich detektiv přemýšlí, přijdou mu pořád závažnější.

Za prvé, stojej ve tmě uprostřed silnice se zhasnutýma světly, a jestli tudy něco pojede, urazí to zadek auta. Za druhý, a to je ještě horší,

ilustrace
Filip Buryán

detektiv Townes je vzteklej, chce se mu spát, co chvíli se otrásá v záchvatu kašle a v autě mu jde pára od pusy, protože ani v nejmenším nehodlá zapínat motor a plýtvat benzínem. Chtěl by jít domů mrazivou nocí a vtahovat vzduch hluboko do plic a pak si lehnout do teplý peřiny, ráno si uvařit čaj a vymačkat do něj celej citrón, zavolat ženě a jet za ní, vidět děti. Ale to nemůže, dokud tu bude Gerard, nemůže nic, protože by se to opakovalo, rozchod a dovolená, chce se zachumlat do deky a dívat se na televizi. Pořádně si lokne vodky a podívá se nejdřív na zeď a pak znova na nehybněj obličej vedle sebe.

Když ho v dešti pod vysílačem držel pod krkem, smál se mu do očí, pak odběh do tmy a na tři dny se po něm slehla zem. Druhej den Townes zuřil, cítil se zrazenej a viděl, jak mu Gerard zase mizí, nezřetelná postava odcházející do bílý vánice, a detektiv se nemoh hnout z místa, aby ho chytil. Vypil celou flašku, aby si trochu spravil nervy. Třetí den v opilosti, třesoucí se mrazem a vztekem, zastřelil svýho informátora, bezdomovce hlídkujícího poblíž hlavního nádraží, kterej neměl žádný dobrý zprávy. Aspoň mu usnadnil zimu, řek si, když schovával tělo v hromadě odpadků. A pak toho chlápka znova našel, jak sprejuje na okno v přízemí jméno Gerard, zrcadlově, aby to mohli přečíst lidi uvnitř, s rozzářenýma očima a nepříčetným úsměvem, nejspíš zfetovanýho. Pro jistotu mu vyrazil zub, aby mu připomněl, jak důležitý je spolupracovat.

„TEĎ!“ vyštěkne spolujezdec, Townes sebou v leknutí škubne a hmátne po palubní desce. Na drolicí se cihly dopadne kužel světla a jako by na nich ještě chvíli zůstal stín, ale pak to jsou zas jen starý špinavý cihly zalitý žlutým světlem a prorůstá jima tráva. Nic se nestalo. Samozřejmě.

„Kdy přijde Gerard?“ zeptá se detektiv. V hlavě má úlevu, že do nich nic nestihlo nabourat.

„Setkáte se,“ řekne se šťastným výrazem spolujezdec. „První večer, kdy bude sněžit, před katedrálou v centru.“

„Modli se, abys nelhal. A teď vypadni z mýho auta.“

Jede domů, trochu opilej srazí popelnici a rozbije si světlo, a než vejde, stojí na chodníku před špatně zaparkovaným autem a mezi pokašláváním zhluboka dýchá, dokud se neroztřeše zimou. Sníh musí napadnout brzo.

VIII /první vločky/

Uplynul další týden a Metropolis vešlo do prosince zakrytý nehybnou oblačností a kouřem ze všech komínů, týden suchýho mrazu a očekávání. Brzo se stmívá a na ulicích svítí vánoční výzdoba, ale Townesův advent se chýlí ke konci, protože dneska večer začne sněžit, najde Gerarda a všechno bude zase lepší. Odepírá si alkohol, dokud se mu neudělá tak špatně, že to už nejde, snaží si udržovat jasný myšlení a vydává se na dlouhý procházky. Má zprávy skoro o každým kroku toho blázna a vlastně se mu docela daří. Těší se na triumfální návrat do práce.

Stojí na mostě nad železniční tratí opřenej o rezatý zábradlí, plive dolů a dívá se k centru, pořád stejně pulzujícímu a živýmu. Děsí se toho místa, kde neexistují roční doby, všechno se hýbe moc rychle a na lidi doléhá změt zvuků a tvarů a zahlcuje smysly. Město na prodej, který se svlíkne v nejhorší zimě a obnaží klidně i kosti, ale Townes se stejně vydá mezi skleněný stěny, který se kolem něj vždycky svíraj, do ulic, kde vidí jen pruhy oblohy zbarvený světla dožluta. Vidí hák, kterej mu Metropolis vrazilo do srdce, a vždycky si ho přitáhne zpátky.

Dole projíždí nákladní vlak. Dunění detektiva uklidňuje. Napočítá třicet dva vagonů, nasaje vzduch a rozhlídne se po holých stromech a zmrzlý zemi, kalužích pokrytých ledem, přejede prstem po zábradlí a prohlíží si špičku kožený rukavice pokrytou jinovatkou a oranžovou vrstvou rezu. Na konci mostu se objeví pár

s kočárkem a Townes si na něco vzpomene a vidí tváře dětí a chtěl by zpátky svůj život bez Gerarda, strávit s nima Vánoce.

Pár bez zájmu mine prošeďivělýho muže ve špinavým kabátě zhroucenýho na zábradlí a neslyší, jak brečí, necítí jeho křeče a nevidí ho zvracet dolů do kolejiště. Obloha na východě se šeří a na zem dopadnou malé křehké vločky.

IX /srdce města/

Padající shluky sněhu se zjevují ve světle lamp, dopadají na zem a vytvářejí pokrývku, která detektivu Townesovi křupe pod nohama. Každou chvíli se zastaví, aby se rozhlídl a nadechnul. Na tohle čekal. Sníh zakryl střechy i silnice a město je čistý, než se ráno probere a pošpiní bělobu svým dechem. V hustém sněžení je každý sám, je ticho a ulice prázdný, usnuli ptáci a nejspíš i taxikáři. Townes kráčí po zasněžených chodnících, parkama plnými bílých stromů jako na pohlednici z hor, podél výkladních skříní, kde se laciná výzdoba tváří vyděšeně při setkání s opravdovou zimou. Prochází opuštěným bulvárem a sníh se mu lepí na boty. Před sebou má fialový neony centra a nasvícený mrakodrap, tak směšný, když si jich nikdo nevšímá. Míjí bezdomovce ukrytý na tramvajových zastávkách, přechází silnice na červenou, protože barvy tuhle noc ztratily význam, a pak se ze změní ulic vynoří betonová hora, katedrála Nejsvětějšího srdce. Townes zkontroluje, že má nabitou pistoli, a přidá do kroku.

Zdálky k němu běží povědomá postava a něco křičí, a když přiběhne blíž, detektiv spatří obličej pořezanej při holení, plnej krvavých šrámů a korunovanej šíleným leskem v očích. Nestíhá vnímat nesouvislej proud slov, kterej se line z popraskaných rtů. Něco Gerard, něco stín. Něco pryč.

„Drž hubu, sakra! Kde je Gerard?“

„Gerard mizí, pospěš si rychle, poběž za mnou, dokud je čas!“

Rozběhne se prostředkem silnice vedoucí dolů k řece a dál k Citadele a sotva uběhne pár kroků, rozkvetou v letícím sněhu zelený orchideje ohňostroje a ticho prorazí třesk vybuchujících rachejtlí, Townes běží za ním a sahá po zbrani, řítí se spícím městem a na břehu řeky něco hoří.

Nocí se šíří neklid, detektiv dusá čerstvým sněhem podél zdi podél plamenů a nepoznává město, ve kterým se ocitnul, vnímá jen zmatek, co se mu probíjí do mozku, a sleduje stopy před sebou, vracej se a křižují, sleduje ohně v tramvajových kolejích, vyděšený město, co neví, jestli se má soustředit na barvy na nebi nebo na potoky benzínu planoucí na jeho chodnících. Píchá ho v boku, noha se smekne po obrubníku a v kotníku zapraská, běží dál, ale šílenci nestačí a s ním se vzdaluje i Gerard a detektiv kulhá za ním, srdce mu tepe v každý cévě a musí se zastavit, aby se trochu vydýchal. Jak se z mysli zvedá rudej povlak, dochází mu, že jeho plán selhal, že neměl věřit, že ten chlápek Gerarda vážně přivede, že pochopí, že díru v lebce bude mít buď Gerard nebo on. Je potřeba jednat, dohnat ho, vytáhnout z něj informace a odprásknout je oba. Žárovičky ve výloze mu připomenou vizi Vánoc s rodinou, která hoří jako odpadkové koš na rohu, rozbije rukou sklo a klopýtá pryč od houkajícího alarmu, dál po stopách ve sněhu, a zanechává v něm malé kousky ledu, zamrzlý slzy.

Město sebou neklidně hází, po silnicích se řítí hasičský vozy a nad střechama rachotí vrtulníky, ohňostroj zmizel a už šlehají jen plameny na zemi a na uhašený spáleniště se sype nověj sníh a očišťuje je. Townes dál běží vylištěným ulicema, nepotká ani ožralu, natož třeba policijní hlídku, míjí jen auta a pochybuje, že je vůbec někdo řídí, a dál se žene v jediných stopách, co ve městě zbyly. Netuší, jak dlouho to už trvá, ale každý se musí někdy zastavit, i ten, koho pronásleduje. A když zvedne hlavu, vážně za závěsem

padajících vloček vidí nezřetelnou postavu, co se opírá o kolena a oddechuje. Townes zamíří, vystřelí a netrefí se.

Postava zmizí za blízkou zídkou a Townes sebere zbytek síly a běží přes praskot v kotníku při každém došlápnutí, přes bolest vystřelující do celé nohy, píchání v boku, už se nedokáže pořádně nadechnout a všimne si, že běží k roze-stavěnému mrakodrapu a před ním zase problems-kujou bílé neony katedrály.

Stopy uhnuly do staveníště. Townes zvedne ruku se zbraní a opatrně postupuje mezi za-sněženými nosníkama, němým bagrem a mo-bilními záchodama, k patě jeřábu, panelům zakrytým plachtou, do tmavého bludiště roze-stavěné budovy. Jde pomalu a naslouchá, sotva vidí páru, která se sráží při výdechu. Nemůže si dovolit udělat chybu. Zaslechne šramot seshora a kulhá ke schodišti, cestou nahoru se přidržuje zdi, protože ho noha odmítá držet, zastaví se a opře, aby si oddechnul, a v tu chvíli vyskočí ze tmy za rohem černá silueta a detektivovi v obli-čeji přistane prkno pobitý hřebíkama. Ruka stiskne spoušť, ale nevidí, kam míří, protože už nevidí nic, hřebík projel okem, detektiv ječí bolestí a vystřílí zásobník do prázdna, po obličeji mu stéká krev a teče do úst, ztrácí rovnováhu, řítí se pozpátku ze schodů a do krvavý záplavy řinoucí se mu po tvářích tečou slzy za příští Vánoce, za jeho rodinu. Dopadne týlem na hra-nu schodu a rozbije si lebku.

Epilog /Gerard/

Tahle zběsilá noc přichází k ránu, ohně dohořely a přestává sněžit. Brzo vyjedou silničáři prota-hovat ulice, lidi se vrátí, aby šli do práce, a sotva si všimnou, že se změnilo něco víc, než katedrála Nejsvětějšího srdce, ze který zbyla ohořelá kostra. Noc strávená pobíháním ve sněhu a ohni, hledá-ním neviditelných stop a útekem před šíleným detektivem, co si usmyslel, že mě zabije dřív, než

ho dovedu k Gerardovi. Kde jsi, Gerarde? Pod-razil jsi mě stejně jako já Townese, když jsem ho přemluvil, aby mi pomoh zničit stín, co tě honil, rozpustit ho ve světle na zdi nemocnice, vyřídil jsem i detektiva a ty jsi stejně nepřišel, jsi doko-nale pryč a nemůžu tě najít.

Viděl jsem padající sníh, ukolébavku pro město, a cítil jsem tě v jeho ulicích a sledoval pla-men, co mě k tobě vedly. Myslel jsem si, že to je tvá pomsta, kanystř benzínu za každou jizvu, co ti Metropolis vyrylo do těla, když jsem tě v něm nechal samotného, ale teď chápu, o co ti šlo, mizero. Metropolis procitlo, otevřelo okna jako oči a uvidělo ohně a sirény se rozječely v jeho úzkostným řevu, viděl jsem, jak se domy chvějou a sem tam prasklo sklo nebo se utrhnul požární hydrant, a já jsem nevěděl, že to je proto, aby si tě město nevšimlo, abys moh dokončit kouzlo, co začalo jedny deštivý noci před oltářem, před kte-rej jsem nedokázal předstoupit. Kam jsi zmizel, zahalenej do svého stínu, do noční tmy? Stojíš na střeše a držíš město pod krkem, přemísťuješ jeho ulice? Mluvíš řečí ptáků a přivoláváš zimní bouře?

Nechal jsi mě tady, s rukama od benzínu a ohořelou nohavicí, nestačil jsem uhnout pla-menům, co jsem podpálil, když jsem ved detek-tiva Townese do pasti, protože nešlo dál lhát, protože by už zjistil, kdo jsi, a zabil by nás oba, Gerarde. Pamatuju si na tebe, myšlenku, který jsem dal život, protože jsem si chtěl povídat s někým, kdo mi bude rozumět, vytvořil jsem si ideál, kterej mě provázel, a nemoh jsem se mu přiblížit, pamatuju si síť lží, kterou jsem tě představil okolí, nechal tě dívat se svými očima a používat moje hlasivky. Pamatuju si příhodu s katedrálou, symbol všeho, co jsem nedoká-zal, a proto dneska musela shořet, aby byl tvůj odchod úplnej, díval jsem se, jak se mi ztrácíš v ulicích a já se ztrácím za tebou, a doufal jsem, že tě snad na konci najdu, jenže jsi zmizel dál, než dosáhnu, zmizel jsi z mojí mysli, Gerarde.

Jdu dál a boty se mi boří do sněhu, město je pořád prázdný a jediný stopy jsou moje, uzavírají se v kruzích, jak jsem pronásledoval sám sebe a podpaloval připravený kanystry, stopy detektiva Townese už zapadaly nové vločky a je mi ho líto, zmatenýho policajta pátrajícího po Gerardo-
vi, po prázdném jméně, který jsem v létě vyslovoval tak často, až se zdálo, že vyvolává nepokoj. Vidím dlouhý soumrak Townesovy kariéry, samotu a vodku, a vím, že si to nezasloužil a že by teď neměl ležet mrtvej na staveništi, měl by být doma s dětma nebo kupovat vánoční dárky. A když jdu kolem autobusový zastávky, podívám se do skla a nevidím Gerarda, ale detektivův vyčítavý pohled a pak už jen vlastní

tvář a jsem sám v tomhle obrovském městě, kde nikoho nezajímá, že dneska v noci Townes umřel, a všem bude jedno, až umřu já, a je mi špatně ze všeho, co jsem udělal, a není tu Gerard, abych se za něj moh schovat. A teď vím, že to bylo zbytečný, Townesova smrt i hořící katedrála, že Gerard moh odejít do noci i bez téhle hloupý iluze, a čeká mě dlouhá cesta pro věci do hotelu a pak na nádraží a pryč z města, kde se v každým kroku zrcadlím a nemůžu vlastní odraz vystát. Nejdelší cesta, na který se budu muset naučit existovat sám se sebou.

fotografie
Michal Mareš

Dreamcatcher – Lapač snů

PETR KYLIÁN

Sedíme za slunečního dopoledne vysoko v koruně staré lípy a užíváme si příjemného jarního dne. Třetí troska sedí na lavičce pod námi a píše sms na mobilním telefonu a tiše nadává. Je oblečena v černé mikině s kapucí, červených skejťáckých botách a džínách, má smolně černou bradku a holou hlavu až na tři krátké dredy na temeni hlavy. Jeho módní styl se posledních pět let od jeho patnácti nikam nevyvinul, zůstal u této pohodlné varianty v oblékání, v životě i názorech. Nějak se jmenuje, ale to nevíme ani my, jeho kamarádi o několik metrů výše, všichni mu totiž odjakživa, dokonce i jeho matka, říkají Chevy, je to můj špatný přítel.

Naproti mně sedí rozčuchaná postavička ve žluté špinavé bundě a usmívá se žlutým úsměvem skrze světlé vousy. Jeho šedé oči pozorují kosa, jako kdyby to byla nejzajímavější podívaná vůbec. Je to flákač, mluvka, slibotechna, verbální fast-food na rychlokvašná moudra. Umí se dát s každým do řeči a se všemi vyjít po dobrém, každému se přizpůsobí a zajímá ho všechno co ostatní, snad proto mu všichni říkají Alias, to je můj dobrý přítel.

Já sám jsem podle obou svých přátel osoba podivného vzezření, která vypadá jako by se zde ocitla z mušketýrských dob. Mám dlouhé tmavě jemně vlnité vlasy, bradku a knír, jen ve tváři

místo, aby znachověla dobrodružným životem a mnoha sudy vína, jsem nepřírozeně bledý. Můj černý, dlouhý kabát, visící na mně jaksi nepatřičně, mi dodává i přes mladé rysy prapodivně funebráckého vzezření. Také mám jistě nějaké jméno, ale všichni mi říkají Vandyke.

„Co by tě míň šťvalo, kdyby ti utali paže nebo nohy anebo kdyby ti vydloubali oči?“ Vypálím znenadání.

„Co to je, kurva, za otázku?“ Utrousí, aniž by zdvihl oči od práce, kterou je pečlivá výroba dalšího jointu.

„Otázka jako každá jiná.“ Odseknu. A poposednu si, abych si urovnal kabát.

„Jasně že nemít nohy, to je snad zřejmý. Chceš mi říct, jak by sis utřel prdel, vyčistil zuby, dal si cígo? Nebo žil bys radši ve věčný tmě?“

„Myslel jsem si to, je to nejspíše zřejmé,“ vydechnu pomalu spokojeně kouř z cigarety.

Alias se na mě otočí a řekne. „Nic není zřejmé, dokud věříš.“ Vykrouží slova pomalu zvláštním hlasem člověka v lehkém tranzu.

Znervózním a začnu lézt dolů, Alias zatřepe hlavou a vydá se za mnou.

Slezli jsme ze stromu a vyslechli si Chevyho nadávky na ty druhé (ženská populace).

„Co bys chtěl teda za holku, Chevy?“ Zeptá se bez zjevného zájmu Alias.

„Nějakou vostrou, rozumíš, hlavně musí mít fakt takovej ten vymazlenej zadeček, rozumíš? Jako Jags z Playboye a pěkný zuby.“

„Charakterové vlastnosti tě neinteresuji, předpokládám?“ opáčí výsměšně.

„Si ji vychováš, vole. Hlavně musí bejt v klidu, neřešit blbosti, rozumíš, kájn štres.“ Zazubí se Chevy a potáhne z jointa.

„Sere mě to jag sviň!“ kopne do šutru na zemi.

„Co tě žere?“ Zdvihne obočí Alias.

„Nic brácho, du vychcat to víno“ a vydá se přes trávník parku k nejbližšímu stromu. Nad největším městským parkem přeletí havran, tiše, jakoby se bál. Jsou dvě odpoledne a já jsem zase na kaši, povzdechnu si a snažím se odhadnout, kolik žlutých listů dopadne za minutu na hladinu jezírka.

„Vo co tu de?“ Skloní se Chevy pro petku s vínem a dívá se kamsi do prázdna, do světa, kde má peníze, slávu, moc a neselhávající úspěch u těch nejhezčích žen.

Ležím v kabátu na trávě, tašku s laptopem pohozenou opodál. Usmívám se na oblohu. Alias poznamenal, že vypadám trochu jako člověk, který sem vypadl z boeingu před důležitou obchodní schůzkou a teď se raduje, že je naživu, a nic nechápe. Což mě vlastně vystihovalo velmi dobře.

„Chceš?“ Vyflusne Chevy párátko a ještě si rychle lokne, kdybych to snad chtěl dopít všechno.

„Jo, dám si.“ Vezmu láhev s červenou tekutinou, chci vůbec ještě pít? Láhev se zastaví na půli cesty.

„Zmrznuls, vole?“

Cítím podráždění z jeho netrpělivosti, napiju se, je to trpké sudové víno a je třeba ho polknout bez přemýšlení co nejvíc a pak zapít pachutí špatně vyzrálých hroznů trochou Coly, je velmi levné. Chuť mi zkriví rty v úšklebek, kterej pošlu Chevymu.

„Seš depresivní zbytečněj hajzl, Chevy. Věděl si to?“ Zasměje se Alias.

„Zkus něco novýho, to slyším doma furt, ty máš gsicht jak pořezanej žiletkou, vole, a navíc tohle už vo sobě vim vod školky.“ Zapálí jointa a potáhne.

„Co sere tebe?“ Podívá se na Aliase s úšklebkem člověka, kterého sere většina věcí.

„Chceš to fakt vědět?“ Seriózně se zamyslí skrze vinou realitu.

„Vždycky jsem dělal jen všechno, co mi řekli ostatní. Já sám za sebe chtěl mít klid, pohodovou holku, psa a být tesařem nebo truhlářem, mám rád vůni dřeva. A místo toho?“ Potáhne si Alias a zálibně hledí na své další jointové dílko.

„Hm,“ pokrčí rameny Chevy. „Já bych s tím chtěl nák vychcat. Jako děcko jsem se živil tím, že když jsem měl vši, a to bylo často, chytal jsem je a schovával do prázdné krabičky vod mejdla a prodával jsem je ostatním ve třídě, když se chtěli ulejt z písemek. Za velkou písemku z matiky jsem inkasoval někdy i dvacku za jednu zavšivenou hlavu. Tak to bych chtěl dělat, kámo. Něco, kurva, takovýho, ale ve velkém. Prostě nějaký nápad!“

„Jisté je jen jedno,“ poznamenanám do diskuze. Otočí se ke mně.

„Musíme se držet svých přání.“

„A střežme se toho, aby se nedej vyplnila.“ Doplní Alias.

A tak jsem je ztratil z dohledu, zamiloval jsem se a odmiloval, navázal jsem staré kontakty ze Second Life a začal si užívat nový vesmír možností...

Každý jsme si ho užívali po svém, když jsem se občas vynořil, abych je spíše ze zvyku nežli z opravdového zájmu kontaktoval, abych se ujistil, že v slzavém údolí o nic nepřicházím. Mně svitla naděje, že můj dávný sen o nesmrtnosti není v době rozmachu genetického inženýrství, pokusů s virtualizací mysli a přenosu vědomí do umělé reality zas až tak přitažený za vlasy. Alias se ztotožnil s životem typu zítra můžu být mrtev a Chevy spojil smysl svého života se sexem...

Sedí v přítmi rockovýho baru, kde se kouř z cigaret plazí po truchlivém interiéru jako mlha nad močálem Ztracených iluzí, kde jsme v jiném světě málem všichni přišli o svůj jiný život. Kouřil jednu za druhou a zaníceně vyprávěl. „Její nohy vypadaly, jako kdyby neměly konce, a měla takovej ten klenutej zadek, byla úplně sjetá afrodiziakálníma euforiantama, asi PPD¹, a pořád mi po cestě domů říkala, vošukej mě hned, chci, abys mi to udělal hned teď. Měla s sebou, čoveče, i gel a chtěla vymastit prdelku, chápeš to? Pak mě začala lákat na úplňkový sabat uctívačů velkého falu, jako satyra – otroka, bylo jí, kurva, sedmáct.“ Ušklíbne se a potáhne si z cigarety, vstane a jde si k baru pro panáka.

Přemýšlím, který z těchto světů je tím pravým, ryzím a čistým, asi žádný – v obou světech žijí lidé, v obou světech žijí ženy.

Stojíme zrovna venku, když v tom Chevymu ohlásí hrubý zvuk nabíjející se brokovnice příchodu zprávu. „Přide i Alias,“ usměje se na mě, podívá se na havrana na stromě a znovu na mě. „Jaký to je, nemít tělo, Dyku?“ Jsem zaskočený a dívám se na něj. „Je to lehčí.“ Nesnáším, když mi říká Dyku, ale Chevy zas nesnáší, když mu říkáte, co nemá říkat.

Alias si to přihrnul do pěti minut a hned se začal s Chevym mohutně zdravit, pak se podíval

zkoumavě na mě, mrkl, jako by něco hledal, a obřadně mi podal ruku.

Nepřijal jsem ji, děsil jsem se doteku jiné kůže, drsné, teplé, vlhké, živé.

Sedl si a taky si zapálil, ale NICKER Placebo ultra², zase přestával kouřit, jak říkal Chevy, bylo to trapné. Po chvílce přivykl mé přítomnosti, ale zdálo se, jako by ze mě byla zima, a odvrátil se. Chevy vycítil šanci a začal se ho vyptávat na projekt Braindiving. Alias si svůj smysl života vybíjel různě, nejčastěji zběsilostí, změnou, pohybem a objevy nových krajín skrze kombinace drog.

Fascinované rozhazuje rukama a do toho ze sebe vyráží: „Světla, těla, tlak v uších, krev – cítím ji, jak pulzuje všechna stejně. Na obrovské projekci vystřelují znaky, aniž bych tušil jejich smysl, vím, že je chápu. Všude do sebe narážíme, doteky elektrizované extází. Zavřu oči, tíha mrazí ve vibracích prostoru. Vidím dívku a pohlédneme si přímo do očí, ale její zornice mě nevidí. Žije skrze mě ve stejné vlně, je krásná a daleko. Paprsky vytvářejí nové světy pavoučích sítí, kokonů barev a cucky z duhy víří okolo nás, jak papíroví motýli. Mám pocit, že se vznáším lehce nad betonovou podlahou tovární haly a můj vířivý pohyb mě nestojí žádné úsilí. Najednou je tu ticho. Všichni se dál hýbou nastříhání stroboskopem do nesouvislých prchavých siluet. Pod stropem se prohánějí

1 Výkladový slovník gtr.un: PPD

(Pretty Perverse Dust) euforizující droga, speedem zesílený přírodní extrakt, vyvolávající preorgasmické pocity a stavy extatického stavu sexuálního vytržení. Byla zlegalizována a užívána jako svatá potrava – sóma neotantrickými sexuálními kulty, znovu zakázána během vlády posttradicionalistické oligarchie. Dnes přísně zakázána podle církevního kánonu. Dle Kréda sekce 1.45 život v čistotě. !NEUROSTIMULANTY LZE LEGÁLNĚ ZAKOUPIT A POD DOHLEDEM APLIKOVAT PROSTŘEDNICTVÍM VLÁDNÍ LÉČEBNÉ ORGANIZACE HELP&CARE. PŘIJĎTE! MY VÁM POMŮŽEME! Kód nákupu: 33579.

2 Výkladový slovník gtr.un: NICKER Placebo

kapesní elektronický vaporizér sloužící k postupnému odstranění závislosti na tabákových výrobcích. !UŽIJTE SI POŽITEK Z TABÁKU BEZPEČNĚ A ZDRAVĚ, NIKOTIN JE ZDE NAHRAZEN NEŠKODNÝM SYNTETICKÝM NIKOTRONEM, PRAVÁ CHUŤ TABÁKU ZARUČENA. VERZE SOFT, MEDIUM, STRONG A ULTRA, NOVĚ NICKERY V RŮZNÝCH BARVÁCH S LOGEM ČI HESLEM, KTERÉ SI SAMI ZVOLÍTE! Kód nákupu: 62389.

mraky a já slyším ptáky, vznáším se a pak se střemhlav zřítím na podlahu.“

„Byl jsi v nemocnici?“

„Jo, odvezli mě,“ říká jen tak mimochodem Alias a vyměňuje prázdný zásobník vládou podporovaného nickeru. „Byl jsem devatenáct hodin v bezvědomí, pak mě nějak nakopli, a protože nemám pojistku, tak jsem šel na nucený revers pryč, stejně bych šel, vypadá to tam spíš jak v laboratoři než ve špitále.“

„Ty seš debil!“ Směje se Chevy a já si připadám hloupě a sám. Podívám se na umělou květinu a zasteskne se mi po Second Life, po rozlehlých hvozdech Aeorainu se stromy vysokými stovky metrů a širokými tak, že ve starých puklých velikánech žijí celé vesnice. Na ptáky všech barev s dlouhým perím a prostorekým zobákem, na zpívající vodopády Silencalmu, na –

„Vandyku, cos tu nebyl, tak si o nic nepřišel, víš, nějak se to tu zmenšuje, je nás tu čím dál méně.“ Vyruší mě opatrně Alias. Vážně se na mě dívá. „Lidi mizej, jdou na převýchovu, méně je v ještěry, vypadaj dál jako lidi, ale nejsou.“

„Jasně, chlapy,“ vloží se do toho obhrouble Chevy, „po nás všech už jdou, maj naše záznamy hovorů, kontakty, fotky ze satelitů, jak si honíme čůráky před počítačem, v hlavách máme čipy a všechno to tady vede skupina mimozemských ještěrů. HAHAHA,“ propukne v hluchý smích a já se na něj jen pobledle dívám. Tuhle tvář Chevyho jsem nikdy nechápal, jeho naivní nízký výsměch, neškodná škodolibost, kterou bavit okolí, se mě zase jako vždycky dotkla, mě, psychického adepta s možností vyššího zasvěcení. Trochu jsem zrudl. „Nesměj se mu, možná to tak je,“ zastanu se Aliase. Flusnu do země a čekám, že vyroste růže, ale nic se nestane. Potřebuju zmizet z týhle země bez snů, bez víry a bez zázraku.

Podívám se na Aliase, ten se připojí k Chevyho smíchu, ale je na něm vidět napětí. Alias nežertuje, něco ho vážně trápí, zajímá a provokuje, znám tenhle jeho sevřený výraz plný nesouhlasu.

Po chvilce vstane, nechá na stole peníze, víc než je třeba, a bez rozloučení odejde.

Ulice byla přeplněná lidmi, jejichž pohledy mě tlačily do zad víc než sedadlo lokobusu, ve kterém ujíždím do ticha rozlehlosti teplého vzduchu vábíciho tlacháním pouličních prodáváčů na periférii Města. Potrubí, žíly města ucpané lidmi, kteří páchnou, a trombóza celého organismu, se nevyhnutelně třese v klenuté modrém odpoledni.

Smrad ze všeho toho života se mi usadil v plících, nadechl jsem kalnou faleš všech okolních šibalů, panikářů, prospěchářů, lítostníků a prolhanců prolezlých sebevládou.

Zahnul jsem podél silnice, na níž tiše bzučely elektromobily, a konečně stanul na břehu řeky staré jako čas, ochočené navlas stejně s ostatními věcmi námi a pro nás.

Navrátil jsem se z druhého života, byl jsem tu truchlícím pozůstalým sebe samého, můj život byl jinde a všichni to věděli, nikdo mi to neřekl a zázvětní chlad zábl v mé přítomnosti každého a úsměv došel, přestože humor léčí a optimismus vraždí překvapené, ale šťastně nevědomé. Tak jsem šel podél té řeky a mých vlastních padesát dva kilo se mnou cloumalo na tenkých nohách v úzkých džínách nepatřičně nových, bylo pod mrakem a mě pálily oči, dutiny rezonovaly údery pachů a šťávy se ve mně bouřily. Všechny srazit a znovu nechýbovat, nemýlit se, neztratit se, zůstat pevně stát, ale běžet s ostatními, ne, opravdu není tenhle svět pro mě. Zakroutím hlavou a odhodím mastné vlasy z čela. Vidím kačeny a jejich bezproblémový kachní svět, kachní morálku, kachní politiku, kachní genocidu, kachní slavnosti slunovratu a pamflet za uznání rovnoprávnosti potápek... Vidím ty malé stroječky, které udržují lidstvo v běhu, a jakou cenu za to platí.

Smutek v očích matky při pohledu na syna bez budoucnosti. Nechte si vaše školy, nemocnice,

volby, hamburgery, meetingy, briefingy, team-buildingy a pudinky se šlehačkou. Nechám si svou představitost, nechám si své rozhodnutí, nechám si svůj druhý život.

Nic o mně nevíte, netušíte, kdo jsem, snažíte se přijít na to, jak se mi to mohlo stát, a máte při tom takový sladkobolný výraz, který bych nejradši viděl zarvanej ve vosím hnízdě, promáčklej ocelovou trubkou nebo ponořenej do vřelý vody, a opájel bych se řevem čisté jistoty záhuby. Tak bych trestal, nevíte nic o bolesti, netušíte, co simulace umí. Prošel jsem si peklem a dostal jsem se odtamtud zpátky, jen abych zjistil, že jsem v něm znovu. Je ve mně víc než to, že se mi motá hlava a žaludek a tenoučké ruce se mi potí svěšené podél těla. Jsem zasvěcenec čtvrtého stupně, jsem elita, jeden muž z deseti, možná z padesáti tisíc.

Zastavil jsem se u lavičky, začalo svítit slunce, nasadil jsem si brýle. Mžourám sluncem a natírám si obličej ochranným krémem. Nehodlám riskovat.

Vidím jeho postavu ve žluté bundě, jak se vesele klátí po cestičce s lahví piva zavěšenej do spíš vyhublý než štíhlý holky s dlouhým copem, ale taky ježkem a mikádem, vše v rámci jedné hlavy. Má krásný nohy a nevycválenej krok hříběte. Pročpak mi ji vedeš? Tak copak uděláš, hříbátko? Shovívavost, výsměch, obavy, rady a doporučení, vztek a ultimáta, ticho a apatie a co se mnou uděláš ty, Aliasi? Co za představení máš pro téměř nesmrtelného adepta, co se chystá na vyvanutí? A tak jsem poznal Embed.

Tajemství Aliase byla jeho bezprostřednost, choval se ke všem stejně, pokud je rád měl, a ke všem, které rád neměl, se nechoval nijak, prostě je naivně mazal ze svého života, až mu zprůhledněli a zmizeli. Vzal mě na koncert lesbické skupiny a na afterpárty jsme byli jediní muži, byli jsme neviditelní, seznámil mě se svými kamarády básníky, kteří chtěli slovem změnit svět, udeřit

ho odhodláním tvořit, jenže svět je z gumy a z čísel, a to je všechno, bylo mi jich líto. Byli posedlí sami sebou, takže vypadali jako psi, co se honí za svým ocasem a pak si po té těžké práci unaveně lížou koule, donutil mě sjet s ním divokou řeku, což byla pro mě mezní zkušenost strachu o život, a dostal jsem hysterický záchvat, naštěstí hodně hulil, takže jsme se většinou šli jen projít, občas mluvil o tom, že ví, proč tady vládnu ještěři, jak cítí hadí nemoc zaplavující tohle věčné město, vypadají jako lidé, ale nejsou, živí se mocí. Na nejvyšších místech jsou všechno jen draci, prezidenti, šéfové korporací, všechno jsou to stvůry, který jsou chráněny ostny a drápy, tvrdou šupinatou skořápkou, pancířem, který není snadný prorazit. Řekl mi i, že právě draci ovládají druhý život, že konstruktéři rozhraní jsou všechno ti samí draci. Řekl, že drak má jen jednu slabinu, nespí. Zatvářil se tajemně.

„Drak se totiž nespokojí jen s jedním světem, chce všechny!“ Pak potřásl hlavou a začal balit jointa a pak zas mluvil, ať jeho metafory neberu vážně, ať se raduju ze života a šílím po zážitcích, často však jen mlčel a díval se na nebe a v očích měl zvláštní stesk.

Nebylo možné se neptat sám sebe, proč jsem se vrátil, jestli kvůli rodičům, Aliasovi nebo skutečné chuti jídla. Zkusit se sám sebe neptat, proč vůbec by tu chtěl někdo žít, v tomhle světě bez ideálu a bez nápadu. Plném pachů a strachů, vrahů času a ještěřů.

Stejně je těžké se neptat, proč Alias začal mizet. Všem nám připadalo, že mu v tomto světě, na rozdíl od nás, nic nechybí, měl holku, přátele, byl hezký, sportoval, maloval, cestoval, fotil, četl a hrozně moc tenkrát hulil, takže bylo stejně jasné, že mu něco chybí jako každému...

Byl jsem doma a bylo mi zle, někdo zvoní, venku stojí moje neustálé znepokojení, před kterým utíkám, abych k němu mohl přiběhnout zpátky, stojí pyšně na chodníku jako vládkyně

všech zemí od Okeánu až po východní trhlínu, a když otevřu okno, udělá pukrle, hodím jí klíče. Musím si jít lehnout, Embed mě nechá na pokoji a prohlíží si různé věci poházené na podlaze, křesle, ve dřezu, vaně, umyvadle, v krabicích, na židlích a pod nimi, zastrkané za stolem, vpasované do políček a skříněk.

„Podej mi umyvadlo, rychle!“ Zaskřehotám. Donese to nejmenší umyvadlo, jaké tam je.

Zvracím do roztomilého plastového umyvadla s medvídkem Pú v krkolomné póze, skoro vleže podepřen loktem, jsem tak slabý.

Najednou přijde do pokoje Embed a smutně se na mě podívá.

„Proč tam nemůžeme jít všichni a vysrat se tady na to společně, co?“ Podívá se neurčitě k výřezu oblohy v okně, kde zívá mlžné ráno, a pak na konzoly.

„Létat a skákat.“ Usměje se, sedne si vedle mne na zem a obejmeme rukama svoje štíhlý nohy. Embed je Aliasova holka, je to Aliasovo štěně, talisman, přívěšek na klíče, klíště. Napříště, tvrdil mi, jak si slíbil, že si už nevybere nymfu. Je to triumf krásného ticha, které nemá co říci, výčitka světu tak jednoduchá, že by ji měl brát vážně, ale nebere, a to je právě ten problém týhle zpropadený díry. Znovu se trhaně vyzvracím a vyčerpáně si lehnu na koberec vedle ní. Je krásně hubená a usmívá se, ani neví proč, asi protože některým lidem naroste na hlavě obličej, kterým se nedokáží nesmát. Zanedlouho vstala, popřála mi lehký „návraták“, smutně mě pohladila a odešla.

Všichni se mě ptali, jak se cítím? Říkal jsem, že na hovno. Tvrdili, že se to zlepší, že začátky jsou těžké. Odvětil jsem, že ne. Usmáli se a uklidňovali mě, jak jsou rádi, že jsem zpátky, pak rychle odešli a poslali mi zprávu, ať přijdu na grilování, na squash, film, párty, koncert, narozeniny, svatbu, pohřeb, obřizku, křest, biřmování, triatlon... Řekl jsem, že přijdu, alenepřišel jsem.

Sedím v prázdném bytě, Embed odešla, také mě zvala, ať jí přijdu navštívit, ach drahá Embed. Znovu vidím, jak jsme spolu šli na procházku

a já jí vyprávěl o Second Lifu a její zelené oči hltaly má slova s lehkým pobavením, nemohl jsem jinak, chtěl jsem s ní být v obou světech. Miloval jsem Embed, vrátil jsem se kvůli ní do tohohle posraného psychy. A nejspíš ji trochu miluju i dnes.

Zničila tenkrát několik těžkých dnů mého přemáhání, vešel jsem do konzole, kontrolní hlas mě varoval, překročení používání konzole v časovém horizontu o 174 %, chvilku jsem pracoval na přeprogramování dat, nakonec se konzole úspěšně roztočila a svět se rozložil.

Přišla zpráva – PŘIJĎ DO DÍRY, POKEČÁME. VÍTÁM TĚ ZPÁTKY. A. – Telepatie funguje, jakoby mi tvrdil hrnek s kávovým lógrem, na kterém zkaženě kvete plíseň. Uvařil jsem si čaj.

Klesal jsem po schodech se zaschlými skvrnami životní nudy. Vstoupím skrze dřevěné dveře a ocitnu se ve světě zvětralého piva, arytmiických kovových zvuků stolního fotbalu, rozhlédnu se, Alias si s sebou vzal na pomoc Chevyho, asi se mě bojí vidět o samotě, abych mu nerozdrtil hlavu palcátem, aby se neukázalo, že jsem se pomátl definitivně. Vykročím. Zastavím se. Nadechnu se pravého vzduchu a vykročím znovu.

„Ahoj,“ mechanicky zamávám rukou.

Chevy mě obejmě a pak mě nutí dělat rukou sérii podávání ruky na sto surfařských způsobů, Chevy, surfař bez surfu, generál looser, se na mě dívá s převahou válečníka s opravdovým tělem, je o dost svalnatější od minule, přibral a nejspíš se mu zastavil i mozek.

Alias přikývne, dívá se na mě pohledem, jako by říkal, ty ses ztratil a to, že najdeš cestu zpátky, neznamená nic. Vždycky budeš pozadu. Chevy mě po bujarém strojeném uvítání začal ignorovat jako vždycky a hustil do Aliase něco o nějaký holce, která s ním teď šuká, a šuká skvěle, dodává, ale bohužel to říkají i všichni okolo.

„Zkrátka nemá ty partnerský buňky, chápeš, ráda se baví.“ Mne si bradku.

Alias je znovu pryč, prolezl propustí, kam to ví jenom on. Posadím se a čekám, naproti

v křesle sedí starý pán a čte si knihu, která se jmenuje Trhlina.

Hudba hlučí a já si po chvilce všimnu, že se na mě Alias dívá. „Budu muset jít, mám sraz s Embed.“ „Proč nepřijde sem?“ Alias pokrčí rameny a zúží oči. „Asi nechce,“ pokrčí rameny, vím, že mi neříká pravdu.

„Ubal ještě jointa, ne?“ Křikne na něj přátelsky Chevy. „Dnes ne, nechci se ztratit.“

Nakonec jsem Embed potkal druhý den ráno, hrála, že mě ráda vidí, ale viděl jsem na ní rozpaky. „Ahoj,“ řekl jsem, „máš se?“ „Mám se dnes velice dobře, děkuji.“ Řekla strojeně, ale dala mi pusku na tvář. „Nícméně pospíchám, můj chrabrý rytíř čeká mne v komnatách a jen jsem odskočila pro pokrm.“ Zasměje se. „Nechceš si dát jointa?“ Řeknu rychle. „Máš?!“ Zasvítlí jí oči. Alias má pořád hulení, ale Embed si ráda dá, kdykoliv to je jen možné, může pak lépe proklouznout a zmizet.

Po jointu jsme seděli na zdi a koukali na město pod námi, zdálo se tak velké, jakoby to byl celý svět, což se později skutečně stane. Najednou začala tiše plakat, pak mě objala a dál tiše plakala, byl jsem v šoku z dotyku někoho cizího, z vůně jejích vlasů. Odkáslal jsem si a seskočil ze zídky.

„Promiň,“ řekla. „Jsem kráva pitomá,“ rukávem si utírá oči.

„Co se stalo?“

„Alias zmizel.“

„Jak zmizel?“

„Nevím, je pryč. Pořád o tom mluvil, že nemá žádné skutečné sny, žádná skutečná předsevzetí nebo plány, že tenhle svět nepotřebuje, že chce vidět zákulisí, no a teď je pryč.“

„Jak to myslíš, je v Second Lifu, nebo co?“

„Není, víš, že nemá konzoly, myslím, že prostě zmizel, mluvil o tom, že hledá něco jako propust na druhou stranu, říkal, že je možné ji najít a projít pryč.“

„Kam pryč, na jakou druhou stranu?“

„Druhá strana je jen jedna, ne?“ Potáhne si Embed naposledy ze špeka, zadívá se pozorně na škvíru ve zdi a strne, jakoby taky proklouzla

propustí. Zůstanu sám, koukám na zeď, ale nic se neděje, motá se mi hlava, ale zůstávám vězet zde. Kouknu se na nebe, ale mraky vypadají méně skutečně, nežli jsem uvykl ze svého světa, realita má prostě špatné rozlišení, vše je zrnité, lehce nepravděpodobné, bizarně našikmo v úhlech, kterým chybí vznešenost, celé město se na sebe vzájemně sápe ve sverepé snaze udržet se pohromadě. Jsem možná jediný, kdo je pořád zde, třeba už všichni utekli a já tu zůstávám, stín mezi stíny stínů.

Zase jsem ihned po návratu zkontroloval, zdali se neozval Alias. Nic.

Dívám se z okna na ubíhající reliéf města, mraky jsou nízko, takže špičky obřích staveb jim propichují šedočerná břicha plná vody, všude slyším podivný, jen místy přerušovaný sykot. Dlouho jsem tu nebyl, moc lidí tu skutečně nezůstalo, vedle mě sedí dívka a zrovna si lakuje drápy na červeno, celá její ruka je potažena jemnou, ale pevnou šupinatou kůží, která má zelený a na hřbetu ruky fialový nádech. Jedu ve vlaku, který tiše krájí vzdálenost mezi mnou a druhým skoro koncem nekonečného města, ze čtvrti chátry, hluku a smradu, prázdných pohledů plných poslední prosby do technosnu oceli, skla, slunce a ticha. K mému velkému úžasu bydlí v zálivu minimálně jeden člověk, který není v plazi společnosti vítaný, není jeden z nich, drápy jsou jen nasazovací a ostny jsou tak trochu falešné. Je to Chevy. Začal prodávat urychlovače, zpomalovače, unašeče a vůbec všechno svinstvo, který do sebe chcete nacpat, když se nemůžete vystát. Aby se uživil, rozjel to ve velkém, ale chlastal, a tak pořád neměl peníze, byl nemožnej – kšeftoval s padělkama slavných značek, ale dostal za to akorát dvakrát na držku. Pak začal jet ve tvrdších věcech, začal dělat kickbox a koupil si auto, začal kšeftovat s autama, občas nějaký zbraně, mluvil často o revoluci zespoda, o tom, že to nedělá pro sebe. No a před měsícem se najednou přestěhoval do Zálivu. To všechno mi práskla Embed, se kterou jsem se už stačil vidět, jinak ale pořád jenom

mlela o Aliasovi, o tom, že se snažil dosáhnout na okraj města, ale tam prej kde dřív byl kraj, je najednou jen další město. Alias prý říkal, že město je opravdu nekonečný, kecala o tom, jak jí chybí, když s ní není a když s ní je, tak s ním vlastně není ona, protože začne vždycky mizet, protože ho má až příliš ráda.

Takže Chevy, který dřív využíval celou škálu možných drobných podvodů, vytáček a fint, žije v Zálivu. Dřív vážil ve velkém zeleninu a ovoce a pak tam vždycky ještě dvě jablka nebo tři mrkve přihodil, volal na účet volaného, kradl lidem v hospodách cigára, aby to neviděli, podváděl při placení nebo utíkal bez zaplacení a teď? Ptám se sám sebe, když se přede mnou začíná pomalu otevírat moderní zázrak města, co je celým světem, a v tom městě je daleko víc menších měst, než byste byli schopný spočítat, jako hvězd na nebi, a do jednoho z nich zrovna jedu, sakra, nikdy jsem tam vlastně ani nebyl. Vlak sjíždí po jediné koleji prudce dolů, řítíme se naproti štíhlým věžím, které končí vysoko nad oblačností, jsou propojené sítí tunelů, klikujeme mezi nimi a za chvíli již stojím na pobřeží a dívám se na moře, neviděl jsem moře vážně dlouho, moře nám tu zatím zbylo, pomyslím si.

A vydám se k budově, pro jejíž velikost nemám slov.

Jediné, co bylo na našem setkání pozitivní, že nechtěl vrátit peníze. Choval se strašně, pořád říkal, jak je to v tomhle světě prima, ukazoval mi všechny ty věci, kterých musela být strašná spousta, aby zaplnily ten mrazivě obrovský prostor obřího bytu. Chodil mezi nimi a mazlivě se jich dotýkal, vykřikoval, že nic nechápeme a že už nehulí, protože to tady už nefrčí, a že jsme kretění. Dal mi dobré jídlo a pak řekl, že vypadám strašně a ať vypadnu ven zadním vchodem, aby mě nikdo neviděl.

Za nějaký čas se začal v ulicích obezřetně objevovat zmizelý a znovuoobjevený Alias, nechtěl ale vidět mě ani Embed, takže jsem se s ní mohl naštěstí i bohužel vidět častěji.

Ptáci létají pod do nekonečna protáhlými jemnými roztrhanými řasami mraků, pod našima přáníma, pod strašlivou hloubkou vesmíru, nad vesnicema a silnicema, hlavama a čepicema a mezi květy obsypanými stromy. Embed se na mě dívá a kouří jointa. „Problém je, že žádnéj problém vlastně nemám,“ říká přidušeně. „Nevím, co lidi trápí, já prostě ráda tancuju a kreslím,“ podívá se taky na ty ptáky, ale jsou pro její oči příliš vysoko, takže necítí, jak blízko vaší duše protne vzduch máchnutí křídla. Nadechnu se. „Embed, udělám tě císařovnou, smetu pro tebe západní říši do Okeánu, ať je sežere Leviathan, položím ti k nohám klenoty z údolí ohně a –.“

„Zas ty tvoje roztomilý fantazie, Van Dyku.“ (Vždycky jsem miloval ten zvuk, jak to tak zvláště oddělovala). „To nejsou jen představy, je tam vážně druhý svět, vlastně je první, možná se naše představy, všechno, to co nám říkáj, že nejde, a my si to stejně tvrdohlavě sníme, třeba to je všechno tam.“

„Nemám konzoly.“

„Já už to mám vymyšlený, jakmile dosáhnu na kontě statutu akcionář LindenTree, tak mi dají firemní, můžu ti půjčit tu svou.“

Embed mě již neslyší, zírá za má záda zelenýma zúženýmá zřítelnicema nevšední krásy, zhulená žije ve světě, který připomíná srdce Aeorainu: oživlé stromy, laskavé květiny, moudré houby, tančící květy, hudba sfér.

„Je to krásné, že bys to pro mě udělal, ale já miluju Aliase, i když on mě ne, tak ho nemůžu opustit, chápeš?“

Musíš zmizet, projelo mi hlavou, už ji nechceš vidět, už nikoho nechceš vidět, nevrátíš se zpátky.

Ale vrátil jsem se. Měli jsme se totiž všichni sejít v Díře jako dříve v těch časech, kdy město mělo hranice, ale my žádné neměli, bál jsem se. Ani nevím čeho, bál jsem se, že se mi vysmějí, že z nich budou ještěři, že neprijdou. Nakonec ale přišli oba.

Chevy se již před časem chvatně odstěhoval ze Zálivu, prý špatně investoval, zrovna měl černé brýle a nechal se zarůst bujným vousem, oblečen byl jako člověk, který snídává v kontejneru. Alias byl zase podivně odtazitý a na něj nezvykle upravený: měl novou černou bundu, svetr a čisté džíny, navíc byl oholený a neopálený. Vypadal vedle umolousaného očouzeného Chevyho jako dokonalý protiklad. Byl tenkrát takový roztěkaný a díval se pořád na nové hodinky, jakoby měl někde jinde něco důležitého na práci, a příliš se mnou ani s Chevym nemluvil. Bylo mu horko a tak si sundal svetr.

„Hej Dyku, podívej,“ Chevy ukazuje uznale na Aliasovu paži. Od ramene je celá vnitřní strana bicepsu až k lokti pokrytá jemnou lesklou šupinatou... čím vlastně? Vzpomenu si na ještěří pranárody za velkými močály, uctívače Seta a jeho krvavé družky Awdreai a zachvěji se.

„Co to je?“ Zeptám se. „Nic, to je jedno,“ kličkuje a vidím, že si nasazuje modré brýle – tzv. druhý level lhaní.

„Ne, vážně, co to je, vypadá to fak vostře.“ Přihodí si Chevy z druhé strany s názorem člověka, co se dobrovolně změnil v tapetu a hlásá, co je uvnitř, není vidět, takže to není důležité.

„Jen tetování nová generace,“ mávne rukou Alias. „Chtěl jsem si udělat radost.“

„Podívej, taky mám něco nového,“ Chevy si vyhrne tričko a na jednom z posledních volných míst vedle hlavy vlka, hořící sekery, oka boha Thovta, portrétu a jména slavné pornoherečky, Ráovy sluneční svastiky, vlajky a názvu svého rugbyového klubu a sankrského textu z knihy mrtvých má na žebrech vytetovanou férii s netopýřimi křídly, bujnými prsy a černýma krásnýma očima, která mi připomíná jednu dívku z chrámu rudých lamp sester Keyrona, uctívaček okamžiku. Nepochopitelně jsem z toho dostal erekci.

Musím se vrátit!

Byla nejspíš asi zima, mně byla tehdy strašlivá zima, čekal jsem tam na něj v tom parku, foukal

zlý studený vítr a šeptal korunám stromů špatná slova, byl jsem zachumlaný do svého kabátu a šála mi vlála okolo hlavy jako epileptický motýl. Embed mi řekla, že Alias i Chevy odešli do Veže ve středu města, že se možná chtějí přidat k ještěřům, že Alias už nevěří na propuštění, od té doby, co nenašel konec města, měl hrozné deprese, začal jí říkat, že je k ničemu, že musíme pomoci budovat tohle město tak veliké, jak jen můžeme, když už se z něj teda nikdy nedostaneme, byl jako šílený. Každopádně se přestěhovali oba do Mediocity, uzavřela to Embed a nešťastně si potáhla z dalšího jointa, ale trhliny zrovna nebyly v módě a tak jen seděla v příliš velkém křesle a klátila jednou nohou ve vzduchu. Mediocity – další město ve městě, čtvrt, která sousedí se Zálivem. Tam bydlí jen ti, kteří se upsali, nikdo jiný na to nemá, tvrdila a já jí musel dát za pravdu. Oponoval jsem jí, že tenkrát taky Chevy chvíli bydlel v Zálivu a nebyl ještě.

„Jenže tenkrát není dnes, Van Dyku.“ Smutně se na mě dívala, ale já jí nevěřil. Miloval jsem jí, ale nevěřil jsem jí. Potřebuju vidět Aliase, tomu uvěřím, zakončil jsem a ona odešla.

Alias přišel klasicky pozdě, zato s pohodovým výrazem vsazeným do tváře tak upřímně, že by mu člověk hned jednu vrazil nebo vzal kámen a zničil ten úsměv jednou provždy.

„Jak to jde, Van Dyku? Kdo vládne v zemi za zrcadlem?“ Šklebí se na mě a zapaluje si cigaretu. Zapálím si také, podívá se na mě a pak si mimoděk zamne nepříjemnou vyrážku na předloktí. Vydechnu.

„Jsem tu, abych ti pomoh,“ řeknu zpříma.

„Jako jsi mi chtěl pomoci s Embed?“ Nadhodí zlehka, ale jeho pohled propaluje chodník.

„Není to ticho tady fajn, jako vata nacpaná do hlavy?“

„Ty ses vrátil, protože ses doslech, že jsem ji opustil, je to tak?“ Dívá se na mě a já si znovu jako mnohokrát jindy ve svém životě nejasně uvědomuju, jak mě má hned a bezstarostně v hrsti.

„Slyšel jsem, že bydlíš v Mediu?“

„Jo, to je pravda.“

„Takže s těma ještěrama, to je opravdu tak, ty? Ty, kterej si proti nim pořád brojil a upozorňoval na to, jak jsou zabeďněný?“ Zvýšil jsem hlas a teď musím hlasitě oddychovat, protože nemám dost vzduchu.

„Už bys měl, Dyku (řekl to schválně), sakra, dospět, podívej se, vypadám jako ještěr? Hm?“

Chytí se za klopy saka jako manekýn a já musel uznat, že ne. Vypadal jako vždycky, jen byl líp oblečený.

„Je to jen výmysl, žádný ještěři nejsou, byli jsme tenkrát ještě vlastně spíš děti. Takovej velikej vtip, spiknutí, tajný informace, vládní špičky chápeš? Velký dobrodružství malejch dětí.“ Vysvětluje mi konejšivě a naléhavě zároveň.

Sednu si a zapálím si, přestože vím, že z toho budu možná zvracet.

„Jsem blázen nebo nejsem, Aliasi? Prosím, řekni mi pravdu.“ Dívám se na něj a najednou vím, že by mi nelhal, že mi to řekne, že budu mít klid, jistotu, vědění. Alias se na mě dívá, hledí mi do očí pozorně jako střelec. „Nejsi.“

„Takže, co jako teď budeš dělat?“ Zeptám se zdrceně s vědomím, že jsem přišel o dobrého přítele.

„Tak různě, nepossspíchám,“ sykne. V jazyce lidí by to znamenalo, že mi po tom nic není.

„Užij si Embed, ale musím ti říct, že má ráda chlapy ve formě,“ podívá se na můj volný kabát, neholený obličej, žluté skvrny od cigaret na rukou, kruhy pod očima a vyčerpaný výraz, „a to ty nejsi, příteli.“

To bylo naposledy, co jsem Aliase v jeho lidské podobě spatřil.

Pomalů unaveně se ploužím ulicemi a hledám ho, všude je zmatek, tady v úložišti na malém špinavém náměstí vidím fousatého mladého muže, jak stojí na střeše rozbitého lokomatu a zaníceně řeční k několika posluchačům: „Zničte MTR rezidenty, zničte konzole, globaltron je ďábel, saje z našeho světa světlo a energii pro svůj zvrácený svět. V druhém světě není možnost vykoupení, vykoupení se děje skrze odolávání pokusem těla. Druhý svět nemá těla, nemá morálku a nemá duši!“ Pár lidí souhlasně zamručelo. Prošel jsem zadýchaně okolo a pokračoval do temných uliček, nechápal jsem, jak ho najdu. Nakonec našel on mě. Seděl jsem zrovna v Díře a pil vysokoenergetický drink, abych vůbec vydržel tlak okolního světa dorážející na mou zhyčkanou pokožku.

Zastavil se těsně přede mnou. „Půjdem assi k tobě,“ řekl. Měl drahý oblek a černé brýle, image managera mu kazil jen větší kufr, díky němuž působil spíše dojmem obchodáka. Nic jsem nenamítal.

U mě byl jako vždy hrozný nepořádek, vařil jsem nám čaj a najednou jsem uslyšel hrozivou ránu. Vběhl jsem do pokoje, z konzole vycházel dým, bylo k ní připojeno jakési elektronické zařízení. Poznal jsem ho okamžitě, asymetrický kontraktor používaný při softwarových sabotážích. Okno bylo otevřené, ještě jsem ho zahlédl, jak běží o patro níž po chodníku.

Cítím strašný strach ze všeho toho venku, ze všeho, co na nás čeká, co nás drtí a drtí každý den, až přestaneme bojovat a začneme poslouchat a dělat sériové pohyby jako všichni ostatní, ale musím to zkusit.

Pohovor

Jemně mrholí do tmy, je teplo a mlha. Je mi podivně dobře jako v kolíbce nebo u kamen po dlouhé procházce. V řece se odráží podzimní nálada s příměsí křiku vran, vánočních půjček, žadonění labutí a kapek proti kašli. Jdu po nábreží, cítím tep města, jeho neklid pod zdánlivou nevšímavostí. I místa mají své sny, touhy a prosby. Tohle se nevytválaně žene přítomností a pramálo se stará o lidi sražené stranou, jen pohyb. Rychleji, běžet, drát se, vpřed, rychleji, rychleji, proboha!

Mám schůzku. Myšlenka přiletí a usadí se mi v zátylku. Setkání? Snad s nějakou krásnou cizinkou, co naplní mé smysly vůní myrty, koriandru a zaoblenou výslovností. Je to jinak. Je to pracovní schůzka, odpověděl jsem na inzerát. Před očima se mi objeví jednoduchá černočervená reklama: **POTŘEBUJETE POMOC? POMŮŽEME!** **VOLEJTE 666 666 666!**

A já pomoc potřebuji. Pluji metropolí a vlhkost zlehka proniká mými póry a já cítím, že dnes bych měl začít žít nebo zemřít. **UDĚLEJTE TO DNESKA JINAK!** Hlásí billboard na alkohol. Myslím na Kerouaca, Millera, Bukowského, vypadám jako závěsy v levném motelu načichlé pachem zkrachovalých snů a jalových vizí. Potřebuji pomoc! Jsem spisovatel, mám hlad, je mi třicet tři a přespávám střídavě u kamaráda (čínská polévka) a u babičky (svíčková na smetaně), kouřím tabák na vykuřování skleníků,

jako zavazadlo mám igelitku LIDL a v ní pastelky, ponožky a rukavice. Dobře jsem se učil, špatně jsem si vybral. Rozumím tisíc let starým náboženským systémům, umění a filosofii, nechápu Seo, SAP, JAVA, C, D, X, Y...

Miluju život, déšť a chuť sirupu proti dětské obrně. Jsem na dně, jsem rozhodnutý. Chci pomoc! Sednu si na lavičku, koukám zasmušile na labuť a od mokrého dřeva mě studí zadek.

„Cigaretku?“ Pán vedle mě vytáhne z lesklé tabatěrky, dlouhou bělostnou cigaretu. Je oblečen do černého pláště, smokingu a cylindru. Nakloní se, aby mi připálil, jeho černé oči se na mě zadívají a rty rozvlíní zvláštní letmý úsměv.

„Jsem doktor Mefi-“, odkašle si. „Stofelės.“ Asi z Řecka, pomyslím si, teď jich odtamtud přijíždí mnoho.

„Máme spolu dohodnutou schůzku.“ Sundá si suchý klobouk a ulízne si lesklé tmavé vlasy.

„Mám již vše připraveno. Úpis, tedy spíše smlouvu, dohodu o zaškolení, smlouvu o provizi z akvizice nových klientů, systém kariérního růstu, firemní benefity. Jsme firma s velice stabilní pozicí, až neotřesitelnou, mohu-li to tak formulovat, stavíme na inovaci a flexibilitě trhu se okamžitě přizpůsobujeme, ale oceňujeme tradici. Máme kořeny, řeklo by se až starobylé.“ Odmlčí se a podívá se na mě.

„Vypadáte jako schopný mladý muž, příteli.“
Mrkne na mě a laskavě mě chytne za rameno.
Je mi dobře, někoho zajímám, někdo mě chválí,
někdo o mě stojí, krev se mi hrne do tváří.

„Už jen krátký dotazníček.“ Vytáhne desky
a rozmáchle přetočí stránky na čistý list.

„Jste flexibilní a přizpůsobivý?“

„Ano.“ Řeknu dychtivě.

„Jste stabilní, loajální a morálně zakotvený?“

„Ano.“

„Jste týmový hráč a společenská osobnost?“

„Ano.“

„Jste samostatný a dravý?“

„Ano.“

„Cítíte se mladý?“

„Ano.“

„Jste zralá osobnost?“

„Ano.“

„Máte obchodního ducha?“

„Ano.“

„Máte tah na branku?“

„Co? Co, prosím?“ Zeptám se nechápavě.

Shovívavě se na mě usměje. „Jde jen o fotbal,
baví Vás fotbal?“

„Já nevím, tedy asi ano. Ano, baví mě fotbal.“

„Výborně!“ Energicky mě plácne do stehna.

„Podepište.“ Řekne slavnostně a vytáhne šídlo
a husí brk.

Jakmile spatří mé rozpaky, zeširoka se usměje.
„Je to jen formalita, abychom tak říkajíce učinili
tradici za dost, že,“ praví medově. „Chcete přece
práci, ne?“

„Má to nějaké nevýhody?“ zašeptám nesměle.

„Ale co Vás nemá, žádné, budete jako ostatní,
bude Vám dobře.“

Přijmu husí brk a šídlo. Znovu se na něj
podívám.

„Jen déšť možná přestanete mít rád, ale co,
pořídíte si deštník jako ostatní.“ Řekne
povzbudivě.

Polední pauza

K postavě svačící z papírové krabičky přihrácel drobný starší muž s knírem, sedl si na lavičku, protáhl se a zív. Zamrkal a vytáhl se samozřejmě profesionála kartičku:

JSEM HLUCHONĚMÝ PŘÍSPĚJTE MI PROSÍM ČÁSTKOU 20 KČ NA JÍDLO

a hodil ji osobě do klína, aniž by se na ní pořádně podíval. Kdyby se byl podíval jen poočku, nejspíš by navzdory svému handicapu vykřikl a dal se na útěk. Ruka rychlým úsporným pohybem vytáhla minci a podala ji žebrajícimu muži a převzala placaté lízátko s pomerančovou příchutí, mužem projel ostrý chlad a tak se rychle uklonil, vstal a šel k další lavičce, byly to jeho poslední Vánoce.

Jakmile zmizel, pustila se osoba znovu do jídla, do městského parku přicházel další aktér. K lavičce se blížil pán a kopal před sebou malého bílého pejska. Ten se však pokaždé tvrdošíjně vrátil pro další kopanec a znovu a ještě. Když přicházeli blíž, ukázalo se, že je to bílý plyšový medvídek, kterého má pán tenkou gumičkou přivázaného k noze. Broukal si tiše. Dokud se zpívá ještě se neumřelo. Zemře pozítří ráno při

přebíhání rychlostní silnice šest set metrů od tohoto místa.

Bylo slyšet dva kluky, jak se posmívají copaté holčičce, pak jí srazí do keře a vyhodí jí růžovou čepici s červenou bambulí na strom. Ten menší, který jí zahodil kulich, si jí o sedmnáct let později vezme za ženu, zatímco jeho vyšší kamarád se zabije v autě po cestě z diskotéky už za dvanáct let a čtyřicet tři dny.

Do parku se vloudala dívka s velkým černým psem, byla krásná jako barevná paleta rozvířeného podzimního listí, do kterého kopala, a její zvířecí miláček radostně poskakoval a chňapal po červených, žlutých a hnědých listech. Měla dlouhé kaštanové vlasy a plachý úsměv, také zemře.

Spadla první vločka.

O kus dál se vyčerpaně posadila bělovlasá stařenka s nákupem v pojízdné tašce a ztěžka oddychovala, rozhlédla se okolo, pak se opřela a zavřela oči. Tvář jí po chvíli zkrásněla a zklidnila se, jakoby byla omládla.

Postava vstane, co naplat, zpátky do práce. Uchopí opřenou kosu a vydá se ke staré ženě.

fotografie
Lukáš Vavrečka

Čtyři hodiny

LUBOMÍR MACHÁČEK

Smog se rozvaloval nad městem jak holka po nočním flámu. Darek rozmrzele vylezl ze spacáku, mrkl na hodinky a poté mu oči sklouzly dolů k řadě sídlištních kontejnerů. Jeden z nich do-
býval chlapík v ušmudlaných kalhotách, prohlížel prázdné láhve a ty, co se mu nehodily, házel zpět. Právě tehle třeskutý lomoz Darka probudil. Sobotní ráno se rozchrchlalo, bylo sedm hodin dvacet minut. Sídlíště ještě spalo.

Nasoukal se do pantoflí, vzal za kliku dveří vedoucích do obývacího a s úlevou zjistil, že ho tentokrát Venuše na balkoně nezamkla. Večer se totiž pohádali o kolo. Venuši zlobily brzdy a chtěla, aby je manžel opravil, jenže on to měl v plánu až v neděli, jako by nevěděl, že kolo jí pomáhá léčit ty podivné nálady, které ji čas od času přepadaly.

„Dneska je každé druhé šáhle, život se nedá vysedět,“ popichovala ho, ale on neslyšel. A když, tak si kladl podmínku: požádal ji, aby se tedy těch výdobytků civilizace, kterými jejich byt oplýval, zbavila. Těch prázdných flašek a flaštiček, vyšetá-
lých tub od koupelových solí, váziček, nálevek, kalíšků a reznoucích piksel, které přetékaly z poli-
ček a s ohromným rachotem dopadaly na zem, když o ně člověk nechtě zavadil.

Včera jí názorně dokazoval, že některých věcí se člověk musí zbavovat, i když mu přirostly k srdci, aby se v téhle panelákové klíčce dalo žít, ale všiml si, že i když mu ten zástup zbytečností

po dlouhém lícitování odsouhlasila, přes noc je zase narovnala zpátky do regálů.

Pro jistotu. Jinak by neusnula.

Rychle se opláchl a šel udělat snídani. Ještě ani nestačil slít čaj a dát na stůl bábovku, když se za ním ozval rozespálý hlas:

„Táto, proč není s citronem?“ žadonil Otík.

„Citron jste zapomněli koupit.“

„Já chci s citronem!“

„Nekřič, nebo maminku vzbudíš, je nemocná. Dáme do čaje trochu citronové šťávy,“ řekl, rychle nakrájel bábovku a kápl do vroucího nápoje studenou vodu. „Neboj, zajedeme do obchodu a koupíme citrony spolu. Najez se, pusť si u mě v kumbálu televizi, ale potichu, ať maminku nevzbudíme, musím ještě něco udělat.“

„Vyhodíš smetí?“

„Pokusím se o to.“

„A počítal jsi v noci hvězdy, táto?“

„Tentokrát ne, město se topí v mlze, viděl jsem jen pár letadel. Ale až se rozjasní...“ vysvětloval chlapci.

Darek do sebe cpal bábovku za pochodu, spěchal a pořádně se zakuckal. Když dojedl, nepočkal ani, až bude Otík se snídání hotový, a vyndal ze skříně pytel na odpadky, aby do něj naskládal pár věcí, které s Venuší večer vyřadili.

Spěchal. Samozřejmě nešlo o první pokus, kdy se kradmo vytratil z bytu se zásobou veteše. Raději ani nejezdil zdviží a těch sedm pater

šlapal po svých, nejednou ho Venuše přistihla a to potom byla mela.

„Mela, mela, mela,“ broukal si bojový pokřik, když házel prázdné obaly do pytle. Najednou měl dobrý pocit, že bude zase moct dýchat, a kdyby se mu podařilo ženu přemluvit, mohou spolu postupně začít likvidovat i další haraburdí. Samozřejmě nejdřív by museli sestavit likvidační plán, co přijde na řadu zítra, pozítří a třeba i do měsíce.

Udělal na pytlí uzel a střelku zámku vyklonil klíčem, aby dveře necvakly.

Cesta dolů byla už volná.

Vyšlapat sedm pater nebylo pro Darka zase až tak jednoduché, popadaje dech zastavil před dveřmi a přiložil na ně ucho. I když se z bytu nehrnul žádný křik, šestý smysl mu napovídal, že Venuše už je vzhůru. Otík ji jistě nevzbudil, možná si Darek nedával pozor a nějaký hluk způsobil, možná něco zaslechla, když prohodil pár slov se synem v kuchyni...

Stál před ní jako přikovaný, Venuše si tentokrát opravdu přivstala.

„Tohle mně nesmíš dělat, co kdybych já ti kradla věci?“ pověsily se na něj ženiny vyčítavé oči.

„Nejde o věci, ale o odpadky. V koupelně nebylo k hnutí...“

„Zkazils mně celý víkend,“ hrne se Venušin hlas k šílenému smutku, syčí a doutná jak ohýnek, který zadusil déšť jeho slov. Vzápětí však nabírá na síle. Bože, do topeniště někdo hodil granát, Venuše vzkypí, celá se třese, noční růžová košilka se na ní chvěje, cudně se dotýká jejích stehů, jako by předčasně odhalila něco, co ještě neměla.

„Pst, probudíš partaje!“

„To tys je vzbudil!“ dští síru žena a zaměří svou pozornost na policičky, kde v trojstupech stály nepostradatelné flakony.

„Vyhodil jsem jen ty prázdné...“

„A já jsem mu pomáhal,“ dobírá si mámu Otík, který se objeví u rodičů.

„To mně ani neříkej,“ tlumí hlas Venuše. „Vy mně to snad děláte naschvál.“

„Šlo přece o prázdné, nejmíň rok staré obaly,“ namítne Darek.

„Brise,“ vyhrkne zmarněně Venuše.

„Japonská zahrada,“ doplní ji Otík.

„Ty a já,“ pokračuje žena.

„Lubrikační gel,“ připomene Otík.

„Cif.“

„Vyčistí i zdánlivě nevyčistitelné,“ deklamuje syn.

„Mazej do postele!“ napomene synka Darek a postrčí ho směrem ke kumbálu. Darek se děsí podobných scén, zejména když se k nim nachomýtné Otík. Syn se ho obvykle zastává, což dovádí Venuši k ještě větší zuřivosti, vždyť i ona ho má ráda, bohužel ani jeden z rodičů nepřišel na to, jak dítěti vysvětlit, o co se máma s tátou vlastně prou. Nejedná se přece jen o petláhe a prázdné dózičky, ale i o použité krabice, útržky provázků, štosy svázaných časopisů a novin, těch nevybuchlých náloží, které se ve společné ložnici vrší kolem manželské postele, kdysi oázy lásky a tolerance. „Jestli na tebe jednou spadnou ty časopisy...“

„Zbabělče! A kde mám vázičku?“ kvikne Venuše. Z tygřice se najednou stává bezbranná usouzená žena.

„Tady,“ sáhne do policičky Darek, natočí do ní vodu a postaví ji na kraj vany ke stěně. Venuše kývne. Aspoň tu zachránila.

„Mám ji po babičce.“

„Já vím,“ přikývne Darek a dodá, co se mu už mockrát osvědčilo, totiž že zatímco on bude opravovat kolo, ona si může po obědě zajít do nákupního centra obstarat potřebné věci, které už dosloužily. Například Brise.

„Japonská zahrada,“ šlehne Otíkův hlásek.

„Ty a já,“ zašeptá Darek k ženě, aby kluk neslyšel.

Venuše si položí ruce na břicho a konečně se usměje.

Ty a já.

To byl ale nákup! Venuše se vrátila s Otíkem za půldruhé hodiny. Darek už měl brzdy na kole opravené, promazal i přehazovačku, a když přijeli před panelák, pospíchal jim pomoci s taškami. Venuše se sice tvářila otráveně, jako že všechno musela zase obstarat sama, ale věděl, že by ji ta spousta věcí mohla na pár dnů uklidnit. Zato Otík byl jak u vytržení. Začal hledat v tašce bonbony, pletl se rodičům pod nohy a kladl jim do cesty rozbušky prvních pubertálních slůvek, po nichž každý dospělý pookřeje. Táta byl šíleně vodvázanej a máma prudce hustá.

„Ocenil bych, kdybys na chvíli zmlkl,“ okřikl ho Darek.

„Koukám, že kluci hrají na plácku fotbal.“

„Jestli chceš...“ Otík se nenechal dlouho pobízet, hrát fotbal byla větší zábava než sobotní dohadování s rodiči. „Ale na večeri ať jsi doma!“

Do večere zbývaly tři hodiny.

„Víš...“ řekla Venuše, když narovнала potraviny do lednice a do spíže.

„Vím,“ odpověděl a šel rozdělat láhev. Pak si přitukli. Zatímco Darek vypil obsah sklenice na ex, Venuše si omočila ve víně jen rty, i tak jí karmínově dožrály.

„Ráno jsi mě strašně namíchl, nedokážeš si představit, jak mně na těch věcech záleží. Jako bys vyhazoval moje děti. Copak jsi nemluvil s doktorem...?“

„Děti?!“ zpozorněl. „Ale já za ním teď nebyl.“

„Měla jsem po ránu chuť se strašně milovat, šla jsem se do koupelny opláchnout, ale když jsem zjistila, cos mi provedl, tak...“

„Můžeš mi prominout?“ nenechal ji dopovědět.

„Už se stalo,“ sevřela ho pevně.

„A co Otík?“ poněkud znejistěl. Netušil, že to půjde tak rychle, ale Venušiny nálady odeznívaly jak monzunové lijáky.

„Tak uděláme tohle,“ vtáhla ho do ložnice a otočila klíčem.

„To není legrace,“ odkulil se od ženy. Její opálené tělo mu připomínalo ztracenou měděnou minci. Polštář tu měla Venuše jen jeden, a tak si vsunul Darek pod hlavu balík novin a mlčky civěl do stropu. Jen chvíli, chvíličku... umět tak v sobě rozpustit ten pocit naštvání, ale Venuše mlčet nevydržela, nejdřív řekla, že se jí milování líbilo, a když neodpověděl, dodala, že to ještě něco malinko chtělo, možná opepřit, osolit...

„Kdyby tady nebyly kolem nás ty hradby zaneřáděnejch novin a nevypadalo to tady jak v jedový chýši, tak by se mně to líbilo taky. Pro mě tedy tiskařská barva žádný afrodiziakum není, pro mě ne! Dyť mně jeden balík spadl na záda. Co chceš pepřit, prisolovat... Ženská má vonět jako ženská, ale tiskařská čern mě nevzruší, to je snad nasnadě.“

„Já jsem si užila,“ pípla Venuše a přikryla své tělo prostěradlem. Byla trochu rozčuchaná a pomuchlovaná, a to se mu docela líbilo. O to víc byl naštvaný.

„Já vím, třikrát... ale já ani jednou,“ posadil se, uchopil balík svázaných novin, který měl pod hlavou, a mrskl ho zpět na místo, odkud na něj při milování spadl. Hradba novin kolem postele se zakymácela a sesula. „K čemu to je, taková pevnost?“

„Co děláš!“

Neřekl nic, jen cosi zamručel a vypadl z ložnice. Kdyby Venuši a Darka někdo pozoroval a nevěděl, o co jde, přišlo by mu jejich chování k smíchu.

Groteska v ložnici!

Kouzlo nechtěného!

Jenže Darek to cítil jinak, protože milování končívало obvykle nezdarem, i když mohlo končit

úplně jinak. Venuše si užívala, zatímco on strádal. Snažila se mu pomoci, ale uvolněte se v zajetí krabic a balíků s novinami. Proto utekl z ložnice na balkon.

K nemocným lidem máme být tolerantní, tohle však přesahovalo už všechny meze. Venuši doktor dokonce poradil, ať si zažádá o invalidní důchod, ty její změny nálady od vzplanutí a hektického chování až po stavy naprosté netečnosti, kdy nemůže vstát ani z postele a člověk neví, jestli ještě dýchá, zprvu nechápal. Myslel, že manželka simuluje, vždyť když se brali, užili si spolu tolik legrace.

Jenže po letech Darkovi připadlo, že mu z života vyzobává ty nesladší rozinky. Ne ona, ale on se trápí, to on se pokouší hodinu dobýt vrchol a pak se třese jako ratlík, zatímco ona tančí na paloučku s vílami. To on svádí marný boj s plesnivými krabicemi, než mu krátce před cílem dojdou síly.

„Ale já už nemůžu, doktore!“ řekl, když spolu před půl rokem zašli k lékaři.

„Jen ji v tom nenechávejte samotnou. Říkala mi, že jste se od ní na jaře na dva měsíce odstěhoval. To je bohužel záležitost na celý život, čas od času budou recidivy...“ pohlédl na něho lékař a povzbudivě dodal: „Hlavně ji hlídejte, ať bere léky.“

„A co ty pletky se sousedem? Tohle že je nemoc?“

„Jednoznačně. Zahrává si se životem... Nevíte, jak to měla jako dítě doma?“

„Když se zeptám, řekne, že za nic nestálo, a jde od toho pryč.“

„Nemusí jít jen o genetiku. Některé věci se na ni mohly nabalit. Jako když na strom nasadíte roub, který byl zavirován. Někde rostl za takových a takových podmínek. Ty krabice, prázdné obaly, petláhve, hledá spříznění... Prostě to veškeré civilizační smetí jí paradoxně pomáhá. Vy se haraburdí jako většina lidí děsíte a znavu-

jete, ona ho potřebuje. Bohužel tu překážku zatím neumíme zdolat. Jde o součást úzkostné neurózy, obranný krunýř, chápete?“

Darek neodpověděl. Ty doktorské řeči mu přišly jako sobotní kázání. Pravda ovšem byla, že Venuše brala léky, jak se jí zachtělo. Při poslední návštěvě lékaři poděkoval a slíbil, že na ni dohlédne. Už tenkrát si ale nebyl jistý, jestli to zvládne. Se svými problémy se mu ale nezmínil a kvůli nim za ním vlastně přišel.

Sroloval spacák, zapálil si cigaretu a koukal do sídliště na vyžehlené stejnokroje panelových domů. Pak jeho oči zavadily o postavu dole na chodníku, vedla si kolo... Vzápětí pochopil, že jde o Venuši. Nasedla a zamířila k dětskému hřišti, kde ještě před hodinou válel Otík s kamarády fotbal a teď se uklidil do ústraní, nejspíš se někde škádlí s děvčaty. Proč ji ale Darek neslyšel?

Jako malý s rodiči bydlel na venkově a děsil se toho, že by se musel jednou nastěhovat do paneláku. Stalo se. Zpočátku to ani tak úporně necítil, vždyť jeho smysly zaměstnávala Venuše, se kterou zakládali hnízdo, takže hučení výtahu, cvakání ústředního topení a netěsnící okna bylo to poslední, co jej zajímalo.

A pak se narodil Otík. Z lásky.

V té době Venuše poprvé onemocněla. Svěřila se mu, že má o Otíka strach, měsíc si poležela v nemocnici a vše se zase urovnalo. Když se vrátila domů, její oči už netěkaly dolů k naducaným kontejnerům, ruce se nechvěly a Venuše začala dokonce trousit úsměvy. Péče o Otíka Darkovi ale zůstala. Ne že by syna nemilovala, nicméně připadlo mu, že synovi nedokáže dát tolik lásky, kolik by chtěla, a že je z toho nešťastná.

Zatraceně. Zvykl si. Člověk si zvykne na všechno, na těsný byt i na manželku...

„Pane Švando?!“ dolétl k němu hlas z vedlejšího balkonu. „Dobrý den.“

„Dobrý...“ Vytušil, že sousedka má něco na srdci. Jinak by se tak záhadně netvářila.

„Víte...“

„Nevím.“

„Měla jsem tady na přepážce dvě plastové láhve, nechávala jsem v nich odstát vodu na kytky... Chápete?“ řekla spíš zkroušeně než našťavaně. „Takové ty zelené flašky od aloe.“

„Podívám se po nich,“ zamáchl cigaretu do misky a zamířil do pokoje. Utekl. Neměl náladu s Olešníkovou rozmlouvat, dnes ne. To ona mu kdysi přispěchala říct, že manžel si začal něco s Venuší.

Zelené láhve. Sedl si do křesla v obýváku a přemýšlel, kde by mohly být. Doma je neviděl. Ty petflašky ho momentálně vůbec nezajímaly, spíš mu vrtalo hlavou, kam se Venuše vytratila a proč mu neřekla, že odchází, vlastně odjíždí na kole. Třeba se jela jenom projet... Že by zase hledala nějakou spřízněnou duši? Kdepak, to by určitě udělala šikovněji.

Darka oblil pot, nepříjemná bolest v žaludku mu začala umrtvovat tělo. V poslední době zaznamenal, že Venuše brání své haraburdí mnohem úporněji, než tomu bylo dřív. Jenom co mu dalo práce, než se domluvili na odvozu krabic, do kterých skládala časopisy. Uplácel ji, hýčkal, sliboval modré z nebe. I Otík mámě domlouval, ale když mělo dojít k činu a padlo slovo sběrna, vzepřela se, jako by se měla vzdát všeho, pro co dosud žila.

„Některé věci nejsou na jedno použití,“ spílala mu, když se přetahovali o krabice. Křičela, zuřila a byla schopna se na muže vrhnout, jako by ji chtěl připravit o dítě. Zpočátku nechápal souvislosti. Až ho při těch slovech zamrazilo. Považovala se za věc? Když se s tím svěřil doktorovi, dostal jednoduchou odpověď:

„Hledejte spolu.“

„Proč mi to nechcete říct?“ naléhal.

Lékař jen tušil, sám nevěděl.

Už táhlo na pátou. Od smogu zešedlá krajina se teprve v podvečer rozjasnila. Věžáky, ne podobné zárodkům klíčících semen, se draly ke světlu. Zasvítily stromy, slunce zacinkalo o tabule sídlištních oken. Darek pospíchal. Cestou na parkoviště přemýšlel, kde by měl začít Venuši hledat.

Kdyby měla rodiče, začal by u nich, ale nechtěla o nich mluvit a kdo ví, kde jim byl konec. Také babička už dávno nežila. Bohužel Darek nevěděl nic bližšího ani o Venušiných známých, žena se s nikým nepřátelila, jistě, občas zašla na kus řeči, jednou dokonce uspořádala doma babinec, ale to považoval za výjimku. Musela všechny krámy z obýváku natahat do ložnice a tu pečlivě zamknout, co kdyby náhodou někdo nahlédl do jejího království?

To se ovšem událo před lety, už si ani nevzpomínal na podrobnosti, snad jen na to, že ho tenkrát poslala do hospody se slovy „užij si“. Jo Venuše dokázala být nepříjemně vtipná, tedy v tom lepším případě, teď měl ale o ni doopravdy strach.

Nejprve zamířil na Ležánka, ignoroval zákaz vjezdu, protáhl se s autem po úzkém můstku přes potok a dojel téměř k řece. Pár minut pobíhal nedočkavě po břehu, ale Labe nemluvalo a těch párů, co se tu procházelo, se ptát nechtěl. Byli tak zabraní do sebe. Srostlí a zamilovaní. Ne, tady se rozhodně nic významného nestalo.

Zkusil ji znovu zatelefonovat, měla však mobil stále vypnutý. To rozhodně nebyla náhoda. Darek otočil auto a zamířil na Příhrádek, poté doklusal na zámecké nádvoří, proběhl náměstí, protáhl se pod Zelenou branou a upocený si lál, proč na

ženu z lodžie nezavolal, proč ji nezastavil. Přišlo mu to hloupé nebo byl dokonce rád, že z bytu vypadla?

Nevyznal se sám v sobě, natož v ní. Pak ho napadlo, že by mohla navštívit kino, ale v multiplexu žádnou grotesku ani romanci nehráli a na krváky by ji nikdo nedostal. Zato supermarket byl plný návštěvníků. Hučelo v něm jako v úlu. Lidé promenovali podél krámků, zkoušeli si boty a kabáty, vybírali rtěnky, naráželi si na hlavy klobouky a čepice, hbité prsty prodavaček vyklepávaly u pokladen kódy zboží a prostorem se šířila vůně chleba, lidského potu i zkvašených nakládaček. Cítil, jak se mu ta obří krabice chvěje pod nohama. V tom bludišti se dalo nasytit i utonout.

Dostal najednou strach, že v tom labyrintu reklam, výhodných nabídek a anonymních tváří zabloudí, že se rozpustí někam k nicotě. Nebude mít možnost volby, bude odkázaný na druhé. Zpočátku šlo jen o varovný signál, který ho zašimral nepříjemně v mozku, ale když ani napotřetí nenašel ten správný východ, propadl panice. Samozřejmě se zeptal: jednou, podruhé, ale poslali ho někam do horoucích pekel, nechápali, ten východ by musel najít i slepý.

„Východy jsou tu dokonce tři, pane, to nevíte? Tamhle sjedete po schodech, půjdete vpravo, pak vlevo a pak už ho uvidíte.“

Konečně! Chvilí mu trvalo, než se uklidnil. Stál na chodníku u semaforu, kouřil a zvažoval, kde je nejbližší policejní stanice. Tentokrát trefil napoprvé.

„Víte, moje žena, jak bych to řekl... je trochu bláznivá. Sbírá petflašky, krabice, noviny, prostě takové ty předměty na jedno použití. Prostě smetí. Kvůli tomu se pořád hádáme. Taky musím přespávat na balkoně... Ztratila se. Bojím se, že by si mohla něco udělat.“

„Jak dlouho už ji postrádáte?“

„Tři, možná čtyři...“

„Dny?“

„Hodiny.“

Sepsali s ním údaje a poslali ho domů. Musí být trpělivý. Kdyby něco, ozvou se.

Venuše, proč mi tohle děláš? úpěl Darek. Na auto dočista zapomněl. Načpělý pachy civilizace vypadl z centra města a mířil do míst, kde s Venuší začínali. Říkali o nich, že jsou krásní lidé a mladí. Tuhle visačku dostali na cestu do života. Ale to všechno už bylo.

Sedl si v parku na lavičku a civěl před sebe, zoufalý, vysílený. Tady měli s Venuší své tiché hájemství. Křoviska už dělníci dávno vymýtili a lavičku několikrát opravili, ale stále tu ještě byla a připomínala mu to, co se už nevrátí.

Říjen ulupoval ze stromů lístky po lístku, dopadaly šustivě na zem a voněly časem. V hospodě u Matičního jezera byla veselka, rozjařené hlasy dolétaly až k němu. Také tu chtěli mít svatbu. Jako kluk chodíval na jezero bruslit, v parku balil holky a říkal jim, jak je miluje. Ale co to bylo proti Venuši. I ji sem zavedl. Courali kolem jezera, sahal jí pod sukně a ukazoval, kde berou ryby. Jednou spolu dokonce chytili kapříka. Nedávno, to sem znovu zavítali, si všiml, že se za ní ohlížejí muži, a bylo mu to nepříjemné. Žárlil.

Darek se zvedl, a jak se vzdaloval od lavičky, přidával do kroku. Ozvalo se v něm cosi z dávných věků, kdy se lovec hnál za kořistí, aby zachránil svou tlupu. Byl přesvědčený, že chytil stopu. Minul hospodu opájející se veselím a pokračoval po břehu do míst, kde ani v zimě hladina nezamrzala, protože tu dýchala na Matiční jezero řeka.

A tu ji uviděl, Venuši. Že ho to nenapadlo hned. Místo tak dobře znal. Samozřejmě nebyla sama. Tulila se k nějakému chlápkovvi a počítala penízky světel odražené z lamp, které začínaly kolem vody svítit... Tyhle si domů určitě nepřinese.

„Věděl jsem to!“ vykřikl Darek rozhořčeně, uchopil paži, která ji objímala, a odstrčil muže stranou. Vzápětí zůstal stát jako opařený. „Promiňte, spletl jsem se. Moc mě to mrzí.“

Co se to s ním jenom děje? Taková ostuda!

Teprve když obešel jezero a loudavě se vracel z druhé strany, konečně Venuši spatřil. Tentokrát se nemohl mýlit, světla ze zahrady dopadala až k ní na chodník, ale ona ho neviděla. Jako by v něm za tu dobu hledání všechny city vyhořely, hlavou mu dokonce bliklo, jestli se má u ní vůbec zastavit.

Žena stála nehybně u areálu dětského domova a civěla na hřiště obehnané plotem, kde si děti hrály s míčem, skákaly panáka a všelijak dováděly. Jednou se mu dokonce svěřila, že rodiče

nebyli způsobilí ji vychovávat a nějaký čas musela strávit v dětském domově. Ani pak, když se k nim vrátila, to nezvládali a vyhrožovali, že ji tam znovu odloží... jako smetí. Proto je tak závislá na věcech. Bez nich by se v tomhle světě ztratila.

„Volal jsem ti, proč to nebereš?“ vyjelo z Darka. „Hledám tě už čtyři hodiny!“

„Prosím?!“

Zmýlená neplatí. Zase vedle. Byl si jistý, že to je ona.

„Ztratila se mi žena, Venuše,“ zakoktal na omluvu a bezmocně rozhodil rukama.

Tma byla čím dál hustší. Zdálo se, že opět prší smog.

Kdo je kdo?

Štěpán Bartoš (1963), fotograf v Pardubicích. Zabývá se zejména fotografováním architektury.

Lukáš Bína (1989) se narodil v Karviné na území historického Těšínského Slezska, momentálně žije a studuje v Pardubicích. Věnuje se literární kultuře padesátých let minulého století, postavením „paraliteratury“ v masové kultuře a proměnám literárního erotismu. V roce 2009 inicioval založení literární skupiny TLUPa. Básně publikoval ve sbornících *Za okny z křídového papíru* (sborník literárních textů studentů gymnázia Orlová, 2008), *Zatraceně málo cigaret* (TLUPa, 2009), *Privát* (TLUPa, 2011) a literárně-kulturní ročence *Tahy*. Má rád nápoje obsahující mravenčan ethylnatý – nejvíce Tuzemský rum Božkov, cigarety, hovězí steak a letní podnebí.

Filip Buryán (1980), samouk.

Aneta Čamová se narodila v Praze, studovala na ZŠ Meteorologická, kde získala ocenění Zdatný matematik, poté vystudovala gymnázium Postupická, kde už žádné ocenění nezískala a nyní studuje na UK trochu neperspektivní ale zajímavý obor. Provádí Prahou, překládá z bosenštiny, učí se programovat a kreslí! Jednoho dne si udělá řidičský průkaz a koupí si nějaké hodně chlupaté zvíře, které nebude vyžadovat příliš péče.

Vojtěch Diatka (1987) se narodil v Praze a v jejích kulisách prožil drtivou většinu dosavadního života. Bez nejkrásnější metropole Evropy nemůže žít, ale velmi rád utíká na chalupu do Beskyd, kde se stará o svůj malinkatý kousek lesa. Tvůrčí choutky realizuje v básních a v čemkoliv, co je spojené s lingvistikou. V poezii se soustředí na obrazy, které válčují všechny ostatní komponenty básně.

Ondřej Hložek (1986) vystudoval českou literaturu na Slezské univerzitě v Opavě. Publikoval v časopisech *Tvar*, *Texty*, *Aluze*, *Protimluv*, *Literární.cz*, *Souvislosti*, *Host*, *H_aluze*, *Nové břehy* i jinde. Je laureátem několika literárních cen (Literární soutěž Františka Halase 2009, Literární cena Vladimíra Vokolka 2009 a 2011 aj.). Pořádá kulturní akce se zaměřením na literaturu (Básnické hlasy, Open Air Happening Vikštejn aj.). Roku 2011 mu vyšla básnická prvotina s názvem *Tížíny* (Dalibor Malina, Vsetín).

Antonín Hrdý (1983), alchymista snažící se proměnit vzdušný zámek v kámen a naopak. Žije se svou milou na vsi, mají psa Ámose a želváka Jásona. V zimě jim omrzají okna tak, že se na nich tvoří květiny přes celé tabulky. V pokojových rozích s nimi žijí pavouci a u plotu, ve zlatém dešti, přebývá rodina vrabčáků.

Tomáš Jireček (1985) v současné době studuje magisterský obor Sociální a charitativní práce na Univerzitě Palackého v Olomouci. Pracuje v občanském sdružení Amalthea jako sociální pracovník. Hraje improvizací divadlo s Pardubickou skupinou Pa.Le.Ťác.I.

Dr. Krejzyber (2008), po dlouholeté spolupráci s básníkem Jiřím Studeným (*Lotosové zajetí*, *Zase básně*) se sbírkou *Myslet jako auto* (2011) vydal na samostatnou autorskou dráhu. K vydání je připravena jeho nová kniha veršů *S lotosem za pasem*, uvedené ukázky pocházejí z dalšího plánovaného svazku *Varných konvic sten*. Pro Dr. Krejzybera představuje poezie především osobitě zabarvený mluvní, respektive rytmicko-imaginační akt. Proto se rozhodl vzdát poctu mistrům postdekadentní poetiky, jejichž jazykovou nápaditost a přesnost obdivuje.

Petr Kylián (1981) vystudoval religionistiku. Mezi jeho zájmy patří cestování, provazochodectví, snowboard, fotografie a poznávání vnitřních krajín.

Lubomír Macháček (1947), spisovatel, absolvent filozofické fakulty Palackého univerzity, původním povoláním psycholog. Do povědomí čtenářů vstoupil povídkovou knihou *Písek v zubech*. Vedle niterně zaměřených povídek (např. *Láska v kaluži*, *Co skrýváme pod kůží*, *Manželky a jiné ženy*) a románů

(*A budeme šťastni, Milenka Půlnoc, Zasněžen demony*) se věnoval též žánru sci-fi (*Fantastický mezičas, Upíří tanec*). Píše i knihy pro děti (*Poklad na Kunětické hoře, Zač je v Pardubicích perník*). V posledních letech publikoval pod pseudonymem Adam Borek povídkové knihy s krimi tematikou (*Básníci nevraždí, Vražedná sešlost, Vražedné vábení*). Jeho prózy se objevují v řadě domácích i zahraničních antologií.

Karel Majer (1989) pochází z Čelákovic a studuje fyziku povrchů na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, obojí však má na jeho tvorbu jen malý vliv. Svá díla zatím neplánuje vydávat knižně a publikuje pouze na literárním serveru mlha.gr. Bohužel se literární činnosti nevěnuje s pilí a svědomitostí a svůj čas věnuje hudbě, převážně hře na trombon v brandýském tělese Jamchestra.

Kateřina Malá (1986) pochází z Nové Paky. Žije v Praze. Zajímá se o kulturní jevy okrajů, nejvíce literárních a hudebních. Působí v kapelách Unkilled Worker Machine a Kaljeka. Publikovala v literárně-kulturních časopisech *Tahy* a *Tvar*.

Michal Mareš (1965) je královéhradecký fotograf, jinak též živnostník v polygrafické výrobě. Co se týká teoretických znalostí, má za sebou Hradecké kurzy fotografie a Hradeckou fotografickou konzeruator včetně nastavbového studia. Z výstav už stihl ukázat své fotky například v síni kina Centrál, v galerii U Přívozu, Na Hradě nebo v České národní bance. Mezi poslední počiny patří letošní výstava na zámku Náchod – foto(G)rafie skupiny pic(T)us.

Aleš Misař (1984) se narodil v Nymburce, kde žije dodnes. Po studiích a maturitě na Gymnáziu Nymburk v roce 2003 nastoupil na studia politologie a bohemistiky, avšak přesešel na germanistiku na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. V roce 2004 vydal svou první knihu poezie, další následovaly v roce 2006 (*Proti armádě tvé krásy*) a 2009 (*Patřím Noci*) vždy nákladem vlastním, popřípadě s podporou města Nymburka. Básně uveřejnil i v časopisech *H_aluze* a *Tvar*. Pro posledně jmenovaný píše recenze na básnické knihy. V současné době překládá poezii německého lyrika R. M. Rilkeho. Podílel se na literárním dění v rodném městě a v roce 2004 spoluzaložil tradici pořadu autorských čtení Zrcadlení duší, které trvají dodnes. V Praze spolu s herečkou Erikou Deutsch pořádá od února 2012 večery šansonu a poezie Opilé koráby, jež za sebou mají tři díly. Jeho hlavním zájmem je ovšem nadále vše, co se týká poezie.

Filip Stráček (1990) se narodil v Chrudimi, pracuje jako projektant ve stavebnictví, hlavním zájmem jeho fotografií jsou převážně přírodní krásy (krajiny, makro, akty), okrajovým historická architektura.

Lukáš Vavrečka (1987), básník a prozaik, autor románu *Revolucionáři* (2005), sbírky experimentální poezie *Vyhnanec s křídly* (2008) a knihy vícehlasých básnických skladeb *Partitura* (2011). Vystudoval Kulturní dějiny na univerzitě v Pardubicích, v téže městě dosud žije a živí se jako sazeč a jazzový pianista. Publikuje v literárně-kulturním časopise *Tahy* a literárním fóru *Elipsa*. Dále vydal esejisticky laděnou veršovanou novelu s názvem *Idealistický román* (2009), je rovněž spoluautorem a editorem poetického sborníku *Lumíkem proti své vůli* (2008), k vydání připravuje experimentálně-detektivní cyklus *Alibi na příští noc* (vyjde 2012) a román ve formě pásma a interview s názvem *Hyperprostor* (vyjde 2013).

Eliška Waageová (1985) absolvovala bakalářské studium na Historicko-literárních studiích na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice a magisterské studium Gender history tamtéž. V současné době je interní doktorandkou na Ústavu historických věd na pardubické univerzitě a specializuje se na kulturní a literární dění v Čechách na přelomu 19. a 20. století. Doposud publikovala v básnickém sborníku *Lumíkem proti své vůli*.

Partonyma

Východočeský literární čtvrtletník

ročník první / číslo čtvrté

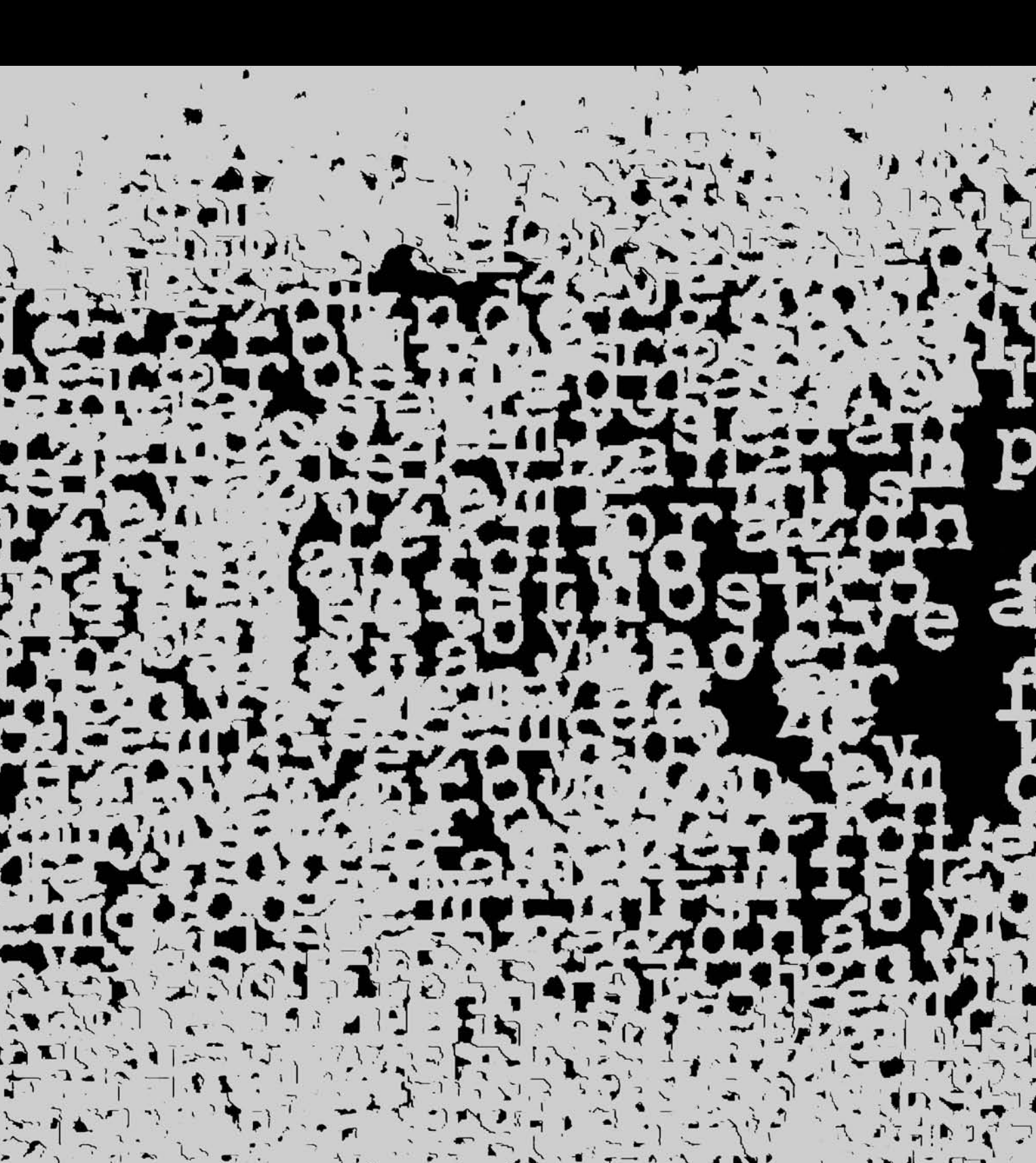
šéfredaktor:	Lukáš Vavrečka
odpovědná red. Kontempla:	Eliška Waageová
odpovědný red. Textáže:	Aleš Misař
koordinátorka:	Barbora Kubátová, Michala Dovrtělová
jazyková redakce:	Kateřina Kotilová Eliška Waageová
obálka a návrh sazby:	Lukáš Vavrečka
úprava obálky, sazba:	Michala Dovrtělová
public relations:	Jan Vlasák
distribuce:	Lukáš Ságl, Veronika Bartošová
vedoucí projektu:	Lukáš Ságl

Partonyma – literárně-kulturní revue:

správci revue:	Lukáš Vavrečka Eliška Waageová
----------------	-----------------------------------

Podpořeno z programu Think Big,
který realizuje Nadace O2 ve spolupráci
s Nadací rozvoje občanské společnosti.

knihovnicka.cz